

-----Podział sekcji (ciągły)-----

Plan Rozwoju Lokalnego

**Gminy Złotów
na lata 2006- 2013**

Spis treści:

I.	Wstęp.....	3
A.	Obszar i czas realizacji Planu Rozwoju Lokalnego.....	5
II.	Cel Narodowego Planu Rozwoju.....	6
III.	Cel Planu Rozwoju Lokalnego w Gminie Złotów 2005-2006.....	19
IV.	Aktualna sytuacja społeczno-gospodarcza w Gminie Złotów	20
V.	Plan Rozwoju Lokalnego. Cele. Kierunki. Działania.....	88
A.	Analiza S.W.O.T.	90
B.	Zadania inwestycyjne Gminy Złotów 2005-2013	97
C.	Plan finansowy	102
VI.	Wdrażanie Planu Rozwoju Lokalnego.....	105
VII.	System monitorowania i ewaluacji Planu w Gminie Złotów	106
VIII.	Sposoby oceny Planu.....	118
IX.	Podsumowanie. Strategia Promocji Planu Rozwoju Lokalnego.....	119
	Źródła.....	122

I. WSTĘP

Plan Rozwoju Lokalnego jest kompleksowym dokumentem określającym strategię społeczno-gospodarczą Gminy Złotów na lata 2006-2013.

Dokument został przygotowany na podstawie następujących dokumentów o charakterze programującym:

- Narodowy Plan Rozwoju
- Zintegrowany Program Operacyjny Rozwoju Regionalnego
- Plan rozwoju Lokalnego Powiatu Złotowskiego
- Strategia Rozwoju Województwa Wielkopolskiego
- Strategia Zrównoważonego Rozwoju Gminy Złotów
- Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Złotów
- Wieloletni Plan Inwestycyjny Gminy Złotów
- Plan Gospodarki Opadami dla Gminy Złotów
- Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Złotów

Konstrukcja Planu Rozwoju Lokalnego, w znaczącym stopniu, opiera się również na dokumentach wypływających z Narodowego Planu Rozwoju, czyli m.in.: Sektorowych Programach Operacyjnych.

Plan Rozwoju Lokalnego przedstawia sytuację społeczno-ekonomiczną Gminy, formułuje cele i zawiera opis strategii zmierzającej do osiągnięcia rozwoju społecznego, gospodarczego. Szacuje spodziewane efekty planowanych interwencji i wpływ na przebieg procesów rozwojowych, wskazuje kierunki zaangażowania środków funduszy strukturalnych i środków własnych gminy.

Dokument oparty został na założeniach ujętych w Strategii Rozwoju Gminy Złotów, Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy.

We wnioskach końcowych, służących opracowaniu Planu wzięto również pod uwagę wyniki debat strategicznych organizowanych metodą aktywnego planowania strategicznego, w których brali udział reprezentanci środowisk, społecznych, biznesowych, gospodarczych, samorządowych itp.

Plan Rozwoju Lokalnego będzie służył jako punkt odniesienia dla działań o charakterze rozwojowym, podejmowanych z zasobów środków własnych, jak również pozwoli określić wysokość interwencji z funduszy unijnych (w ramach programów strukturalnych).

-----Podział sekcji (na następnej stronie)-----

A. Obszar i czas realizacji Planu Rozwoju Lokalnego

Plan rozwoju lokalnego obejmuje terytorialnie i administracyjnie całą Gminę Złotów, które wchodzi w skład powiatu złotowskiego, a ten z kolei w skład województwa Wielkopolskiego.

.Plan Rozwoju Lokalnego został zakreślony na lata 2006-2013. Tak zdefiniowany czas realizacji został wpisany w ramy czasowe Narodowego Planu Rozwoju (2006). Pozwala to na precyzyjne określenie zarówno harmonogramu realizacji zadań ujętych w planie oraz koszt ich realizacji. Przyjęcie dłuższego okresu realizacji mogłoby negatywnie wpłynąć na dokładność szacunków kosztów finansowych. Zadania, które zostały uwzględnione w planie ze względów technicznych mają charakter zadań wieloletnich, dlatego też uznano, że optymalnym okresem planowania jest okres 2006-2013.

Zadania proponowane w planie, są zlokalizowane w różnych częściach Gminy, co spowodowane jest potrzebami zgłaszanymi przez społeczność.

II. Cel Narodowego Planu Rozwoju

Cel Narodowego Planu Rozwoju na lata 2005-2006 i strategia jego osiągnięcia, uwzględnia nie tylko horyzont kilku najbliższych lat po przystąpieniu Polski do Unii Europejskiej, ale także odnosi się do wyzwań, które będą aktualne i wspólne dla wszystkich krajów UE, także w następnym okresie programowania, tj. co najmniej do roku 2013.

CEL STRATEGICZNY NARODOWEGO PLANU ROZWOJU FORMUŁOWANY Z TEJ PERSPEKTYWY OKREŚLA SIĘ NASTĘPUJĄCO:

CELEM STRATEGICZNYM NARODOWEGO PLANU ROZWOJU JEST ROZWIJANIE KONKURENCYJNEJ GOSPODARKI OPARTEJ NA WIEDZY I PRZEDSIĘBIORCZOŚCI, ZDOLNEJ DO DŁUGOFALOWEGO, HARMONIJNEGO ROZWOJU, ZAPEWNIĄCEJ WZROST ZATRUDNIENIA ORAZ POPRAWĘ SPÓJNOŚCI SPOŁECZNEJ, EKONOMICZNEJ I PRZESTRZENNEJ Z UNIĄ EUROPEJSKĄ NA POZIOMIE REGIONALNYM I KRAJOWYM.

WYKONUJĄC POWYŻSZY CEL POLSKA BĘDZIE DAŻYĆ DO ZAPEWNIENIA WYSOKIEGO POZIOMU OCHRONY ŚRODOWISKA, ZGODNIE Z ZAPISAMI TRAKTATU KONSTYTUJĄCEGO UNIĘ EUROPEJSKĄ ORAZ ZOBOWIĄZANIAM I AKCESYJNYMI. REALIZACJA CELU STRATEGICZNEGO ODBYWAĆ SIĘ BĘDZIE POPRZEZ OSIĄGANIE CELÓW CZĄSTKOWYCH, ZDEFINIOWANYCH W ODPOWIEDZI NA WYZWANIA KONKURENCJI GLOBALNEJ, PRZED JAKIMI STOI POLSKA WRAZ Z INNYMI KRAJAMI UE ORAZ Z WNIOSKÓW WYNIKAJĄCYCH Z ANALIZY SŁABYCH I MOCNYCH STRON POLSKIEJ GOSPODARKI A TAKŻE SZANS I ZAGROŻEŃ PRZED NIĄ STOJĄCYCH W PIERWSZYCH LATACH CZŁONKOSTWA W UE.

W ŚWIETLE TYCH ZAŁOŻEŃ PRZYJĘTO PIĘĆ PODSTAWOWYCH CELÓW CZĄSTKOWYCH NPR NA LATA 2005-2006:

- wspomaganie osiągnięcia i utrzymania w dłuższym okresie wysokiego wzrostu PKB,
- zwiększanie poziomu zatrudnienia i wykształcenia,
- włączenie Polski w europejskie sieci infrastruktury transportowej i informacyjnej,
- intensyfikacja procesu zwiększenia w strukturze gospodarki udziału sektorów o wysokiej wartości dodanej,

- WSPOMAGANIE UDZIAŁU W PROCESACH ROZWOJOWYCH I MODERNIZACYJNYCH WSZYSTKICH REGIONÓW I GRUP SPOŁECZNYCH W POLSCE.

Cele NPR będą realizowane za pomocą programów i projektów współfinansowanych ze strony instrumentów strukturalnych w ramach Podstaw Wsparcia Wspólnoty i Inicjatyw Wspólnotowych, projektów z udziałem Funduszu Spójności, a także przedsięwzięć i wieloletnich programów rozwojowych finansowanych wyłącznie ze środków krajowych. Do czasu zakończenia realizacji programów Phare, ISPA, oraz SAPARD także te instrumenty pomocy przed-akcesyjnej UE będą miały swój wkład w realizację celów NPR. Istotne znaczenie dla osiągnięcia zamierzonych celów będą też miały, niezbędne do podjęcia działania o charakterze prawnym, fiskalnym i instytucjonalnym.

W ramach NPR, w oparciu o wynegocjowane z Komisją Europejską Podstawy Wsparcia Wspólnoty, realizowane będzie pięć sektorowych programów operacyjnych, jeden zintegrowany program operacyjny rozwoju regionalnego oraz program operacyjny pomocy technicznej.

WYKAZ PROGRAMÓW OPERACYJNYCH WRAZ Z INSTYTUCJAMI ODPOWIEDZIALNYMI ZA ICH PRZYGOTOWANIE

Nazwa Programu	Instytucja przygotowująca program
SPO WZROST KONKURENCYJNOŚCI PRZEDSIĘBIORSTW	MINISTERSTWO GOSPODARKI, PRACY I POLITYKI SPOŁECZNEJ
SPO ROZWÓJ ZASOBÓW LUDZKICH	MINISTERSTWO GOSPODARKI, PRACY I POLITYKI SPOŁECZNEJ
SPO RESTRUKTURYZACJA I MODERNIZACJA SEKTORA ŻYWNOŚCIOWEGO ORAZ ROZWÓJ OBSZARÓW WIEJSKICH	MINISTERSTWO ROLNICTWA I ROZWOJU WSI
SPO RYBOŁÓWSTWO I PRZETWÓRSTWO RYB	MINISTERSTWO ROLNICTWA I ROZWOJU WSI
SPO TRANSPORT - GOSPODARKA MORSKA	MINISTERSTWO INFRASTRUKTURY
ZPORR - ZINTEGROWANY PROGRAM OPERACYJNY ROZWOJU REGIONALNEGO – Rozwój regionalny	MINISTERSTWO GOSPODARKI, PRACY I POLITYKI SPOŁECZNEJ (WE WSPÓŁPRACY Z SAMORZĄDAMI WOJEWÓDZTW)
PROGRAM OPERACYJNY - POMOC TECHNICZNA	MINISTERSTWO GOSPODARKI, PRACY I POLITYKI SPOŁECZNEJ

Struktura i treść programów operacyjnych wynika z celów i strategii ich osiągnięcia określonych w Narodowym Planie Rozwoju. Podział środków strukturalnych zaangażowanych w realizację poszczególnych programów odzwierciedla ich stopień istotności dla budowania podstaw wzrostu konkurencyjności i spójności społecznej, ekonomicznej i przestrzennej z krajami i regionami Unii Europejskiej oraz uwzględnia faktyczne możliwości absorpcyjne.

Program operacyjny – Wzrost konkurencyjności przedsiębiorstw

Celem głównym programu jest poprawa pozycji konkurencyjnej polskiej gospodarki funkcjonującej w warunkach otwartego rynku. Cel programu będzie osiągnięty poprzez koncentrację środków finansowych kierowanych bezpośrednio do sektora przedsiębiorstw, sektora naukowo-badawczego oraz instytucji otoczenia biznesu (w tym administracji publicznej) na najbardziej efektywne, gwarantujące wzrost innowacyjności produktowej i technologicznej projekty i przedsięwzięcia.

Skuteczna realizacja celu programu jest uwarunkowana w dużej mierze powodzeniem przedsięwzięć o charakterze prawnym i organizacyjnym, wynikających ze strategii gospodarczej rządu. Likwidacja barier dla działalności gospodarczej w powiązaniu ze ściśle ukierunkowaną pomocą publiczną pozwoli, w stosunkowo krótkim czasie, na zdynamizowanie wzrostu gospodarczego, zwiększenie poziomu zatrudnienia w najbardziej efektywnych sektorach przemysłu i usług oraz stworzy podstawy do zwiększania konkurencyjności całej polskiej gospodarki.

Głównymi beneficjentami wsparcia udzielonego w ramach programu będą przedsiębiorcy, instytucje otoczenia biznesu oraz instytucje sfery naukowo-badawczej.

Priorytety realizowane w ramach SPO Wzrost konkurencyjności gospodarki to:

- Rozwój przedsiębiorczości i wzrost innowacyjności z wykorzystaniem instytucji otoczenia biznesu,
- Zwiększanie konkurencyjności produktowej i technologicznej przedsiębiorstw

Program operacyjny – Rozwój zasobów ludzkich

Głównym celem Sektorowego Programu Operacyjnego Rozwój Zasobów Ludzkich jest budowa otwartego, opartego na wiedzy społeczeństwa poprzez zapewnienie warunków do rozwoju zasobów ludzkich w drodze kształcenia, szkolenia i pracy. Cel ten jest zgodny

z celem strategicznym UE przyjętym w 2000 r. podczas szczytu Lizbońskiego Rady Europejskiej, zgodnie z którym UE powinna stać się najbardziej konkurencyjną, dynamiczną i opartą na wiedzy gospodarką światową, zdolną do stałego wzrostu gospodarczego z większą ilością lepszych miejsc pracy i większą spójnością społeczną.

Cel ten ma zostać osiągnięty m.in. poprzez realizację Europejskiej Strategii Zatrudnienia.

Cel generalny SOP RZL realizowany będzie przez cele szczegółowe:

- poprawę zatrudnienia poprzez rozwój jakości zasobów ludzkich,
- rozwój przedsiębiorczości,
- poprawę zdolności adaptacyjnych przedsiębiorstw i ich pracowników do warunków zmieniającego się rynku,
- wzmocnienie polityki równości szans na rynku pracy.

Głównymi beneficjentami wsparcia dostarczonego w ramach usług dla osób będą bezrobotni, zagrożeni bezrobociem, absolwenci, osoby pracujące zainteresowane podwyższeniem swoich kwalifikacji, osoby chcące rozpocząć działalność gospodarczą, pracodawcy (głównie MSP), kobiety, osoby zagrożone wykluczeniem społecznym, w tym osoby niepełnosprawne, młodzież pochodząca z rodzin patologicznych i wypadająca z systemu szkolnego oraz osoby korzystające długotrwale ze świadczeń pomocy społecznej: osoby uzależnione, bezdomni, byli więźniowie, młodzież opuszczająca placówki opiekuńczo-wychowawcze i rodziny zastępcze, osoby długotrwale bezrobotne pozostające bez pracy powyżej 24 miesięcy i uchodźcy.

Beneficjenci pomocy dostarczanej w ramach usług dla systemów to jednostki centralne (w tym Ministerstwo Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej, Ministerstwo Edukacji Narodowej i Sportu), instytucje rynku pracy (publiczne i niepubliczne), samorządy, placówki edukacyjne i szkoleniowe, partnerzy społeczni, w tym organizacje pozarządowe.

Priorytety realizowane w ramach SPO Rozwój zasobów ludzkich to:

- aktywna polityka rynku pracy oraz integracji zawodowej i społecznej,
- rozwój społeczeństwa opartego na wiedzy.

Program operacyjny – Restrukturyzacja i modernizacja sektora żywnościowego oraz rozwój obszarów wiejskich

GŁÓWNYMI CELAMI PROGRAMU OPERACYJNEGO JEST POPRAWA KONKURENCYJNOŚCI GOSPODARKI ROLNO-ŻYWNOŚCIOWEJ ORAZ ZRÓWNOWAŻONY ROZWÓJ OBSZARÓW WIEJSKICH. AKCESJA POLSKI DO UNII EUROPEJSKIEJ I WŁĄCZENIE SEKTORA ROLNO-ŻYWNOŚCIOWEGO DO JEDNOLITEGO RYNKU ROZSZERZY MOŻLIWOŚCI ZBYTU POLSKICH PRODUKTÓW, LECZ JEDNOCZEŚNIE WZMOCNI KONKURENCJĘ. W ZWIĄZKU Z TYM, W CELU SPROSTANIA KONKURENCJI NA RYNKU WEWNĘTRZNYM NALEŻY WYKORZYSTAĆ ISTNIEJĄCE REZERWY KONKURENCYJNOŚCI LEŻĄCE PO STRONIE POPRAWY EFEKTYWNOŚCI EKONOMICZNEJ (WYKORZYSTANIE ISTNIEJĄCYCH ZASOBÓW PRODUKCYJNYCH) I NOWYCH TECHNOLOGII (INNOWACYJNOŚĆ).

Istotna jest poprawa dochodów w rolnictwie i na wsi oraz ograniczenie bezrobocia ludności wiejskiej. Poprawa dochodów jest możliwa poprzez lepsze wykorzystanie czynników produkcji, modernizację technologii oraz dywersyfikację produkcji rolnej lub podejmowanie działań towarzyszących. W sytuacji słabo rozwiniętego na obszarach wiejskich rynku pracy oraz wysokiej stopy bezrobocia (również ukrytego) niezbędne są uzupełniające działania na rzecz tworzenia nowych miejsc pracy i samozatrudniania współfinansowanych przez Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego i Europejski Fundusz Społeczny.

Program ma na celu także poprawę bezpieczeństwa i jakości żywności oraz rynkowe ukierunkowanie produkcji. Inwestycje zmierzające do poprawy standardów higienicznych, sanitarnych i jakościowych w produkcji żywności oraz działania mające na celu ochronę środowiska i poprawę dobrostanu zwierząt stanowią priorytetowy obszar niniejszego programu. Zrównoważony rozwój obszarów wiejskich i prawo do zaspokojenia aspiracji rozwojowych obecnej generacji oraz przyszłych pokoleń odnosi się w zasadniczej mierze do aspektów środowiskowych rozwoju gospodarczego. Oznacza to również prowadzenie polityki rozwojowej w sposób zapewniający trwałość struktur społecznych, gospodarczych i kulturowych w długim horyzoncie czasowym.

Zrównoważony rozwój obszarów wiejskich wiąże się z koncepcją wielofunkcyjności, kształtowaniem warunków dla różnorodnej działalności ekonomicznej prowadzonej z poszanowaniem aspektów środowiskowych, rozwoju funkcji społecznych, kulturalnych oraz dbałością o zapewnienie mieszkańcom dobrych warunków życia. Wielofunkcyjny rozwój rolnictwa jest zgodny z oczekiwaniami społecznymi, a zarazem stabilizuje funkcje ekonomiczne gospodarstw.

Odbiorcami pomocy programu operacyjnego będą podmioty prowadzące działalność rolniczą – rolnicy, prowadzący gospodarstwo rolne (osoby fizyczne i prawne), producenci rolni reprezentowani przez zrzeszenia/stowarzyszenia lub władze samorządowe, przedsiębiorcy prowadzący działalność w zakresie przetwórstwa produktów rolnych, spółki wodne, których statutowy cel jest związany z działalnością rolniczą oraz Lasy Państwowe.

Priorytetami programu są:

- wspieranie zmian i dostosowań w rolnictwie,
- zrównoważony rozwój obszarów wiejskich,
- rozwój i dostosowanie do norm WE przetwórstwa artykułów rolnych

Program operacyjny – Rybołówstwo i przetwórstwo ryb

CELEM STRATEGICZNYM PROGRAMU JEST RACJONALNA GOSPODARKA ZASOBAMI WÓD I POPRAWA EFEKTYWNOŚCI SEKTORA RYBACKIEGO ORAZ PODNIESIENIE KONKURENCYJNOŚCI POLSKIEGO RYBOŁÓWSTWA I PRZETWÓRSTWA RYBNEGO. PRODUKTY RYBOŁÓWSTWA I PRZETWÓRSTWA POWINNY ODPOWIADAĆ ZAPOTRZEBOWANIU RYNKU KRAJOWEGO POD WZGLĘDEM CENY I JAKOŚCI ORAZ POWINNY BYĆ KONKURENCYJNE NA RYNKACH ZAGRANICZNYCH.

Beneficjentami końcowymi pomocy będą przede wszystkim armatorzy statków rybackich, właściciele i dzierżawcy portów, zintegrowane kolektywne grupy właścicieli i rodzin rybackich, rybacy, organizacje rybaków śródlądowych, właściciele gospodarstw rybackich, właściciele zakładów przetwórczych o określonych możliwościach wdrożenia nowych technologii, hurtownicy, detaliści, placówki naukowo-badawcze, uczelnie.

W RAMACH PROGRAMU OPERACYJNEGO RYBOŁÓWSTWO I PRZETWÓRSTWO RYB REALIZOWANE BĘDĄ CZTERY PRIORYTETY:

- DOSTOSOWANIE NAKŁADU POŁOWOWEGO DO ZASOBÓW,
- ODNOWA I MODERNIZACJA FLOTY RYBACKIEJ,
- OCHRONA I ROZWÓJ ZASOBÓW WODNYCH, CHÓW I HODOWLA RYB, RYBACKIE URZĄDZENIA PORTOWE, PRZETWÓRSTWO I RYNEK RYBNY, RYBOŁÓWSTWO ŚRÓDLĄDOWE,
- INNE DZIAŁANIA (SPOŁECZNE, RYNKOWE, INNOWACYJNE).

Program operacyjny – Transport – Gospodarka Morska

GŁÓWNYM CELEM STRATEGICZNYM PROGRAMU JEST ZWIĘKSZENIE SPÓJNOŚCI TRANSPORTOWEJ KRAJU ORAZ POLEPSZENIE DOSTĘPNOŚCI PRZESTRZENNEJ MIAST, OBSZARÓW I REGIONÓW POLSKI W UKŁADZIE UNII EUROPEJSKIEJ.

REALIZACJA TEGO CELU NASTĘPOWAĆ BĘDZIE PRZEZ PRZYŚPIESZENIE PROCESU MODERNIZACJI I ROZBUDOWY INFRASTRUKTURY TRANSPORTOWEJ, MODERNIZACJĘ GŁÓWNYCH LINII KOLEJOWYCH, ROZBUDOWĘ SIECI DROGOWEJ, POPRAWĘ DOSTĘPU DO PORTÓW MORSKICH WAŻNYCH DLA GOSPODARKI NARODOWEJ ORAZ MODERNIZACJĘ LINII KOLEJOWYCH DLA POPRAWY OBSŁUGI AGLOMERACJI MIEJSKICH.

Działania, które będą podejmowane w tym zakresie, wynikają z głównych celów unijnej polityki przestrzennej, sformułowanych w ESDP (European Spatial Development Perspective), ale także z celów polityki przestrzennej Polski sformułowanych w koncepcji polityki przestrzennego zagospodarowania kraju. Zgodnie z tymi politykami, rozbudowa infrastruktury transportowej Polski powinna z jednej strony uwzględniać policentryczny układ osadniczy kraju, a z drugiej – zapewnić dalszy rozwój tego układu.

Takie działania są bowiem podstawą zaistnienia sprawnego i efektywnego systemu transportowego w układzie krajowym i europejskim. Wysoka dostępność do sieci transportowej (i telekomunikacyjnej) jest warunkiem wstępnym wzmacnianiu konkurencyjności regionów. Jeżeli tego warunku nie uda się spełnić, nie będzie możliwe polepszanie sytuacji społecznej i ekonomicznej obszarów peryferyjnych i zapóźnionych w rozwoju. Co więcej, poziom konkurencyjności kraju będzie coraz niższy w porównaniu z innymi krajami Unii Europejskiej.

Końcowymi beneficjentami pomocy będą: Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad, PKP Polskie Linie Kolejowe S.A., Urzędy Morskie (w Gdyni, Słupsku i Szczecinie), Zarządy Portów (w Gdańsku, Gdyni i Szczecinie-Świnoujściu) oraz Służba SAR.

W RAMACH PROGRAMU BĘDĄ REALIZOWANE 2 PRIORYTETY:

- zrównoważony gałęziowo rozwój systemu transportowego,
- bezpieczniejsza infrastruktura drogowa.

Zintegrowany Program Operacyjny Rozwoju Regionalnego

OPIERAJĄC SIĘ NA NARODOWEJ STRATEGII ROZWOJU REGIONALNEGO I INNYCH DOKUMENTACH RZĄDOWYCH STWORZONY ZOSTAŁ PROGRAM ZINTEGROWANY, KTÓREGO CELEM STRATEGICZNYM JEST TWORZENIE WARUNKÓW WZROSTU KONKURENCYJNOŚCI REGIONÓW ORAZ PRZECIWDZIAŁANIE MARGINALIZACJI W TAKI SPOSÓB, ABY SPRZYJAĆ DŁUGOFALOWEMU ROZWOJOWI GOSPODARSTWU KRAJU, JEGO SPÓJNOŚCI EKONOMICZNEJ, SPOŁECZNEJ I TERYTORIALNEJ ORAZ INTEGRACJI Z UNIĄ EUROPEJSKĄ. ZAKŁADA SIĘ, ŻE ZARZĄDZANIE I WDRAŻANIE ZPORR BĘDZIE ODBYWAĆ SIĘ NA MOŻLIWIE NAJNIŻSZYM SZCZEBLU, TAK ABY DECYZJE ODNOŚNIE KONKRETNÝCH PROJEKTÓW REALIZACYJNYCH W NAJWYŻSZYM STOPNIU ODPOWIADAŁY POTRZEBOM I PRIORYTETOM POSZCZEGÓLNYCH REGIONÓW. OBOK ZAKŁADANEGO ZWIĘKSZENIA EFEKTYWNOŚCI WYKORZYSTANIA ŚRODKÓW PODEJŚCIE TAKIE UMOŻLIWI PO ROKU 2006 PRZENIESIENIE ZARZĄDZANIA PROGRAMAMI REGIONALNYMI WSPÓŁFINANSOWANYMI Z FUNDUSZY STRUKTURALNYCH NA POZIOM REGIONALNY. NSRR NA LATA 2001- 2006 ZA GŁÓWNE ZADANIE PRZYJĘŁA ZAPEWNIENIE WARUNKÓW WZROSTU KONKURENCYJNOŚCI REGIONÓW W UKŁADZIE KRAJOWYM I EUROPEJSKIM ORAZ PRZECIWDZIAŁANIE POGŁĘBIANIU SIĘ ZRÓŻNICOWAŃ MIĘDZYREGIONALNYCH. CEL ZPORR JEST ŚCIŚLE POWIĄZANY Z CELEM NSRR, A ZOSTANIE ON OSIĄGNIĘTY POPRZEZ REALIZACJĘ SFORMUŁOWANYCH W TRAKCIE KONSULTACJI W REGIONACH PRIORYTETÓW. USTALONE PRIORYTETY I DZIAŁANIA WYNIKAJĄ Z POTRZEB WOJEWÓDZTW I WPISUJĄ SIĘ W POSZCZEGÓLNE STRATEGIE REGIONALNE.

REALIZOWANE W RAMACH ZPORR PRIORYTETY TO:

- rozbudowa i modernizacja infrastruktury służącej wzmocnieniu konkurencyjności regionów,
- wzmocnienie regionalnej bazy ekonomicznej i zasobów ludzkich,
- rozwój lokalny.

W ZPORR zostały przeznaczone oddzielne środki w wysokości 179 mln. Euro na wsparcie potencjału gospodarczego i rozbudowę kompleksowych systemów komunikacji publicznej w największych w Polsce skupiskach ludności - aglomeracji warszawskiej i górnośląskiej.

Strategia wykorzystania Funduszu Spójności w transporcie

Celem głównym realizowanym w ramach Funduszu Spójności jest zapewnienie spójności kraju i poszczególnych regionów z przestrzenią europejską. Jest on zgodny

z kierunkami polityki transportowej Unii Europejskiej zawartymi w *Białej Księdze* (White Paper. European transport policy for 2010: time to decide. Commission of the European Communities, Brussels).

Zarówno dostępność poszczególnych regionów, jak i położenie tranzytowe kraju, wymagają szybkiej budowy sieci autostrad i dróg szybkiego ruchu oraz modernizacji głównych linii kolejowych. Tworzy one sieć transeuropejską, opartą o główne korytarze transportowe, wyznaczoną poprzez odcinki sieci TINA. W skład sieci TINA wchodzi: wybrane linie kolejowe, główne drogi, drogi wodne oraz porty: morskie, rzeczne i lotnicze.

Nie wszystkie elementy sieci TINA podlegać będą działaniom w okresie 2005-2006. Wynika to z faktu, że przy ograniczonych środkach działania muszą zostać skoncentrowane na przedsięwzięciach najpilniejszych. Ograniczone zostaną więc one do:

- modernizacji linii kolejowych (z układu TINA),
- budowy autostrad,
- budowy dróg ekspresowych.

Natomiast przebudowa dróg krajowych (zarówno z układu TINA, jak i pozostałych) realizowana będzie w ramach sektorowego programu operacyjnego i współfinansowana z funduszu ERDF.

Główne kierunki strategii wykorzystania Funduszu Spójności w ochronie środowiska

W kontekście wyzwań i strategicznych celów polityki państwa w okresie przystępowania do UE, jak też celów przypisanych Funduszowi Spójności, określonych w rozporządzeniu Rady 1164/94/WE, w latach 2005-2006 środki tego instrumentu będą przeznaczone przede wszystkim na niżej wymienione kierunki interwencji:

- poprawa jakości wód powierzchniowych oraz polepszenie dystrybucji i jakości wody do picia,
- racjonalizacja gospodarki odpadami i ochrona powierzchni ziemi,
- poprawa jakości powietrza.

Finansowanie Narodowego Planu Rozwoju

Łączna suma środków publicznych (fundusze strukturalne, Fundusz Spójności, środki krajowe) zaangażowanych w realizację Narodowego Planu Rozwoju 2005-2006 wyniesie 14891,5 mln euro, z czego 11368,6 mln euro tj. 76,3% całości sumy pochodzić będzie ze środków wspólnotowych. Środki te będą wydatkowane począwszy od roku 2005 do roku 2009, a w przypadku Funduszu Spójności nawet do 2010 r.

W okresie realizacyjnym NPR do roku 2006 będzie trwało wydatkowanie środków pochodzących z programów przedakcesyjnych (Phare, ISPA, SAPARD) a od 2007 r. rozpocznie się realizacja kolejnego programu rozwojowego polityki strukturalnej na lata 2007-2013. Środki te będą wzmacniały pozytywny efekt ekonomiczny i gospodarczy realizacji niniejszego Planu.

Z ogólnej sumy 11368,6 mln euro wkładu Wspólnoty w realizację Narodowego Planu Rozwoju 7635,3 mln euro (67,2%) będzie pochodzić z zasobów funduszy strukturalnych (ERDF, ESF, EAGGF, FIFG). Z tej sumy 7320,7 mln euro zostanie wykorzystane na realizację Podstaw Wsparcia Wspólnoty (programów operacyjnych), natomiast 314,6 mln euro na realizację programów Inicjatyw Wspólnotowych: INTERREG oraz EQUAL. W realizację działań rozwojowych współfinansowanych z funduszy strukturalnych zostanie zaangażowanych 2861,4 mln euro publicznych środków krajowych. Oznacza to, że łączna suma środków publicznych przeznaczonych na realizację programów współfinansowanych z funduszy strukturalnych wyniesie 10496,7 mln euro, a średni poziom współfinansowania ze strony środków wspólnotowych sięgnie 72,7%

W okresie realizacji NPR zostanie zaangażowanych w Polsce na wspieranie działań rozwojowych dodatkowo 3733,3 mln euro ze środków Funduszu Spójności, z czego po 50% zostanie przekazane na projekty transportowe i projekty infrastruktury ochrony środowiska. W realizację projektów współfinansowanych przez Fundusz Spójności zostanie zaangażowanych łącznie ok. 661,5 mln euro z krajowych środków publicznych. Łączna kwota środków publicznych włączonych w realizację projektów Funduszu Spójności osiągnie więc 4394,8 mln euro, a poziom współfinansowania środkami Wspólnoty wyniesie 84,9 %.

Na działania z zakresu ochrony środowiska oprócz środków Funduszu Spójności zaangażowane będą również środki Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, który finansuje w ramach SPO Wzrost Konkurencyjności Gospodarki działanie dotyczące wsparcia dostosowań przedsiębiorstw w tym zakresie (12,6% całości środków UE przeznaczonych na realizację programu) oraz w ramach ZPORR działanie dotyczące infrastruktury ochrony środowiska (ponad 14% całości środków UE przeznaczonych na realizację ZPORR).

Obok środków publicznych w realizacji Narodowego Planu Rozwoju, będą uczestniczyły także środki prywatne. Łączna wartość wkładu podmiotów prywatnych szacowana jest na około 1818,0 mln euro, co podwyższa łączną sumę środków zaangażowanych w realizację NPR do 16709,5 mln euro.

Szacuje się, że zaangażowanie środków UE w realizację celów polityki strukturalnej w Polsce (11368,6 mln euro), w układzie poszczególnych funduszy, ukształtuje się w latach 2005-2006 następująco:

a) fundusze strukturalne łącznie – 67,2 % (7635,3 mln euro)

w tym:

ERDF – 60,9 % (4456,7 mln euro),

ESF – 22,9 % (1630,4 mln euro),

EAGGF – 13,8 % (1005,0 mln euro),

FIFG – 2,3 % (178,6 mln euro),

b) Fundusz Spójności – 32,8 % (3733,3 mln euro).

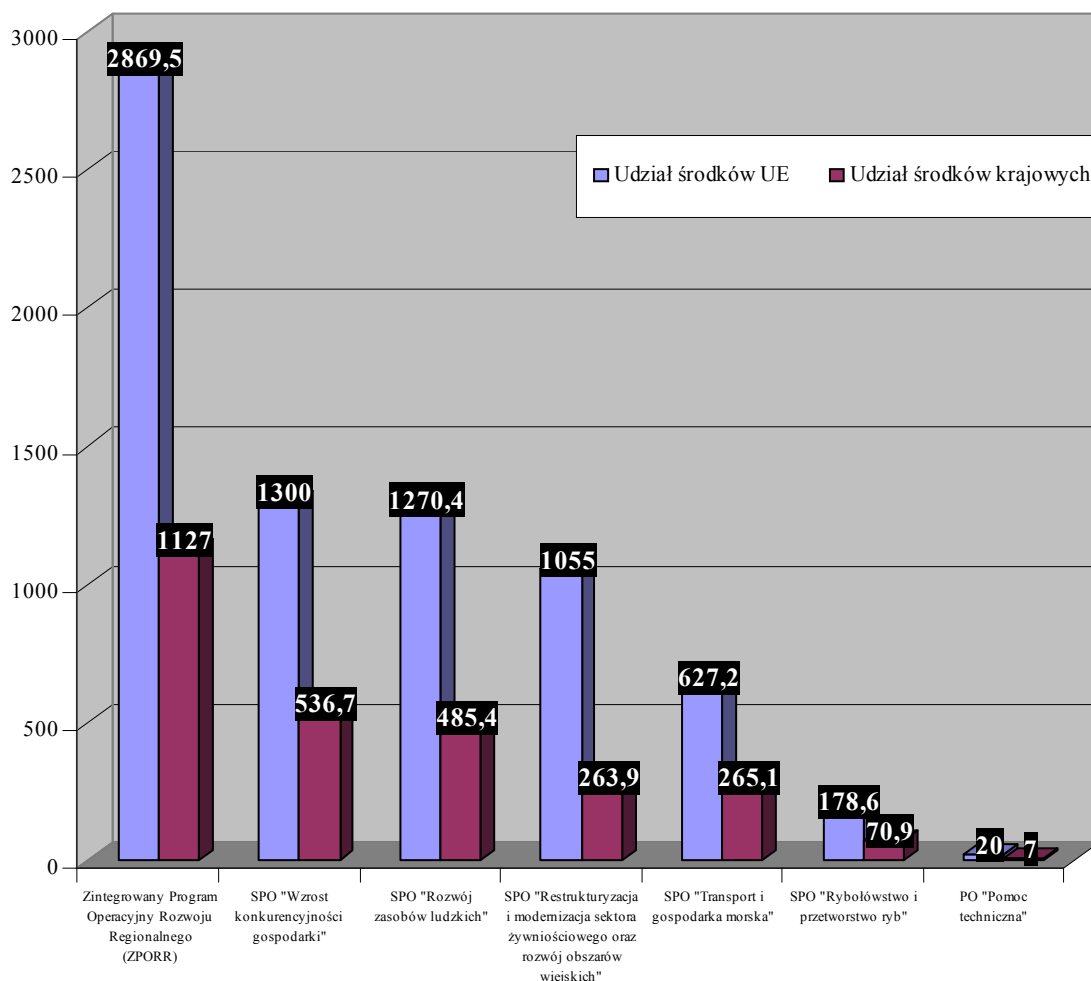
-----Podział sekcji (na stronie nieparzystej)-----

Plan Rozwoju Lokalnego Gminy Złotów 2006-2013

W układzie poszczególnych programów operacyjnych realizujących Podstawy Wsparcia Wspólnoty środki z zasobów funduszy strukturalnych (7320,7 mln euro) zostaną rozdysponowane w następujący sposób:

W układzie dziedzin interwencji funduszy strukturalnych najwięcej środków w ramach NPR (fundusze strukturalne łączne z Funduszem Spójności) zostanie przeznaczony na realizację projektów i działań modernizacyjnych i rozwojowych w sferze infrastruktury – 55,3%, w tym w szczególności infrastruktury transportowej – 31 %.

W ramach Podstaw Wsparcia Wspólnoty (bez uwzględniania Funduszu Spójności) udział poszczególnych dziedzin interwencji w wydatkach funduszy strukturalnych wynosił będzie:

-----Koniec sekcji-----

- 39,2% infrastruktura podstawowa, w tym w szczególności infrastruktura transportowa – 24,0% całości alokacji funduszy strukturalnych,
- 20,9% zasoby ludzkie,

- 36,5% środowisko produkcyjne, w tym 17,8% przemysł i usługi, 15,9% rozwój rolnictwa, obszarów wiejskich i rybołówstwa oraz 2,8% turystyka.

Spodziewane efekty Narodowego Planu Rozwoju 2005-2006

Realizacja przedstawionych powyżej celu strategicznego i celów cząstkowych NPR zmierza do:

- zapewnienia stałego podnoszenia pozycji konkurencyjnej polski,
- stworzenia warunków do poprawy poziomu i jakości życia społeczeństwa,
- stworzenia oferty pracy dla setek tysięcy osób wkraczających dopiero na rynek pracy,
- zapewnienia osłon dla grup społecznych i regionów, które wskutek niedostosowania strukturalnego będą mogły być w mniejszym zakresie beneficjentem zmian strukturalnych, które dokonają się w polskiej gospodarce.

DO NAJWAŻNIEJSZYCH SPODZIEWANYCH EFEKTÓW NARODOWEGO PLANU ROZWOJU 2005-2006 NALEŻY ZALICZYĆ:

- wzrost poziomu PKB na jednego mieszkańca względem średniej UE po rozszerzeniu,
- wzrost udziału przemysłów nowoczesnych technologii w wartości dodanej przemysłu brutto,
- wzrost udziału zatrudnionych w usługach rynkowych,
- spadek stopy bezrobocia oraz spadek zróżnicowania stopy bezrobocia pomiędzy województwami

JAK WSKAZUJE OCENA EFEKTU MAKROEKONOMICZNEGO WPŁYWU ŚRODKÓW STRUKTURALNYCH UE NA GOSPODARKE POLSKĄ, PRZEPROWADZONA W OPARCIU MODEL HERMIN, NAJWIĘKSZE EFEKTY CO DO ZMIANY POZIOMU PKB WYSTĘPOWAĆ BĘDĄ W 2007 R., GDZIE W WYNIKU REALIZACJI NPR DODATKOWY WZROST PKB WYNIESIE 3,33 PUNKTU PROCENTOWEGO, NATOMIAST STOPA BEZROBOCIA BĘDZIE NIŻSZA O OKOŁO 2 PUNKTY PROCENTOWE.

W TYM OKRESIE ODNOTOWANO RÓWNIEŻ POTENCJALNY NAJWIĘKSZY WPŁYW NPR NA POZIOM REALNEJ WIELKOŚCI PRODUKCJI W SEKTORZE PRZEMYSŁOWYM, W USŁUGACH RYNKOWYCH I SEKTORZE USŁUG PUBLICZNYCH. REALIZACJA NPR SPOWODUJE OBNIŻENIE (NAJWIĘKSZE W 2006 R. – O 0,81% PKB) DEFICYTU SEKTORA PUBLICZNEGO. PONADTO NASTĄPI SPADEK ZADŁUŻENIA PUBLICZNEGO O 2,89% PKB ORAZ ZMNIEJSZENIE NADWYŻKI NETTO W HANDLU O 0,96% PKB W 2006 R.

III. Cel Planu Rozwoju Lokalnego Gminy Złotów 2006-2013

Cel Planu Rozwoju Gminy i strategia jego osiągnięcia uwzględnia nie tylko horyzont najbliższych lat, ale odnosi się do inicjatyw, które będą aktualne w następnym okresie programowania, tj. co najmniej do roku 2013.

Cel strategiczny Planu Rozwoju Gminy formułowany z tej perspektywy określa się następująco:

**GMINA ZŁOTÓW TO SILNY GOSPODARCZO
I SPOŁECZNIE ZINTEGROWANY OBSZAR SPRZYJAJĄCY ROZWOJOWI
ROLNICTWA, MAŁEJ I ŚREDNIEJ PRZEDSIĘBIORCZOŚCI PRZY ZACHOWANIU
NATURALNYCH WALORÓW PRZYRODNICZO-KRAJOBRAZOWYCH.
ZŁOTÓW TO GMINA BEZPIECZNA I SPRZYJAJĄCA NOWEMU OSADNICTWU I
ROZWOJOWI RÓŻNYCH FORM TURYSTYKI POBYTOWEJ**

Realizacja celu strategicznego odbywać się będzie poprzez osiągnięcie celów częściowych, zdefiniowanych w odpowiedzi na zmiany zachodzące w gospodarce oraz wniosków wynikających z analizy słabych i mocnych stron Gminy, a także szans i zagrożeń przed nią stojących.

W świetle powyższego sformułowano dwa podstawowe cele częściowe Planu Rozwoju Lokalnego Gminy na lata 2006-2013:

- 1. Budowa i rozbudowa infrastruktury technicznej**
- 2. Budowa i rozbudowa infrastruktury społecznej i turystycznej**

Cele Planu Rozwoju Gminy będą realizowane ze środków własnych Gminy i krajowych. Zakłada się również dokonanie wszelkich starań o pozyskanie środków za pomocą programów i projektów współfinansowanych w ramach środków akcesyjnych oraz wspólnotowych.

IV. Aktualna sytuacja społeczno-gospodarcza w Gminie Złotów

SYNTETYCZNA CHARAKTERYSTYKA GMINY

Położenie

Gmina wiejska Złotów położona jest na północnym skraju województwa wielkopolskiego i w centralnej części powiatu złotowskiego. Według podziału administracyjnego sąsiaduje z 8 gminami: od północy i północnego zachodu z gminą Okonek, od północnego wschodu z gminą Lipka, od wschodu z gminą Zakrzewo, od południa z gminami Łobżenica, Wysoka i Krajenka, od zachodu z gminami Jastrowie i Tarnówka oraz centralnie z gminą miejską Złotów. Miasto Złotów jest siedzibą gminy i powiatu, jest ośrodkiem administracyjno – usługowym dla całego powiatu złotowskiego.

Jest to gmina obejmująca obszary wiejskie okalające miasto Złotów. Miasto Złotów [gmina miejska] położone jest prawie centralnie w obszarze gminy. Układ osadniczy gminy Złotów stanowią 34 wiejskie jednostki osadnicze, w tym 27 wsi sołeckich.

Do niekorzystnych cech położenia geograficznego gminy należy zaliczyć skrajne, peryferyjne położenie w stosunku do Poznania – centrum administracyjnego regionu. Na terenie gminy nie ma żadnej drogi o znaczeniu krajowym.

Przez obszar gminy przebiegają drogi wojewódzkie DW-188 i DW-189 stanowiące też podstawową arterię komunikacji i zaopatrzenia gminy. Pozostałe drogi mają charakter lokalny. Potrzeby komunikacyjne gminy uzupełnia linia kolejowa o znaczeniu międzyregionalnym.

Obszar gminy wyróżnia się wielką różnorodnością i atrakcyjnością krajobrazu, z udziałem lasów i wód otwartych

Powierzchniowo gmina Złotów należy do gmin bardzo dużych – jej obszar wnosi 295 km² (wg. danych Urzędu Gminy Złotów), w tym na tereny lasów przypada ca 69 km² (23%), wód otwartych ca 6 km² (2%), a na użytki rolne 191 km² (65%), z czego ca 163 km² zajmują grunty orne, a ca 26 km² użytki zielone.

Stan ludności gminy wynosił na koniec 2005 roku 9.177 mieszkańców. Według kryterium wielkości zaludnienia wsie gminy można podzielić na następujące grupy:

- **wsie duże** (powyżej 500 mieszkańców): Górzna, Józefowo, Skic, Stawnica, Święta, Radawnica,
- **wsie średnie** (300 – 500 mieszkańców): Buntowo, Kleszczyna, Nowa Święta, Nowiny, Rudna, Sławianowo,

- **wsie małe** (150 – 300 mieszkańców): Błękwit, Bługowo, Franciszkowo, Kamień, Klukowo, Nowy Dwór, Międzybłocie, Pieczynek, Zalesie,
- **wsie bardzo małe** (do 150 mieszkańców): Bielawa, Dzierżążenko, Grodno, Kaczochoy, Krzywa Wieś, Łopienko, Pieczyn, Płosków, Rosochy, Sławianówko, Stare Dzierżążno, Wąsosz, Wielatowo.

Łączna liczba miejscowości 34 w 27 sołectwach daje średnią gęstość sieci osadniczej (1 wieś na 8,7 km²). Równie niska jest średnia gęstość zaludnienia wynosząca 30,2 M/km², co jest jednak znacznie zróżnicowane w poszczególnych obszarach gminy.

Część gruntów rolnych wykorzystywana była poprzednio w strukturach państwowych gospodarstw rolnych, co po ich likwidacji przyczyniło się do powstania nie rozwiązanych do dziś problemów – olbrzymiego bezrobocia i zubożenia społeczeństwa oraz pewnego udziału nieużytkowanych lub użytkowanych ekstensywnie gruntów rolnych i obiektów popegeerowskich.

Charakterystyka i struktura przestrzeni

Charakter i strukturę przestrzeni gminy określają jej ukształtowania poziome, hydrografia i zalesienie.

Obszar gminy w przeważającej części jest terenem płaskim. Rzeźbę terenu ukształtował lądolód skandynawski i powstałe z niego wody roztopowe. Występują tutaj wszystkie formy polodowcowe: moreny czołowe, pola sandrowe, ozy, jeziora rynnowe. W krajobrazie dominują rozległe pola sandrowe rozcięte dolinami rzecznyymi oraz wysoczyzny dennomorenowe. W pasie wzgórz moreny czołowej w północnej części gminy znajduje się najwyższe wzniesienie Pojezierza Krajeńskiego – Brzuchowa Góra (208 m n.p.m.) koło Krzywej Wsi.

Szczególną cechą przestrzeni gminy jest udział wód powierzchniowych, w tym trzech dużych jezior Sławianowskie (277,6 ha), Zaleskie (186 ha), Ostrowite (60 ha); czterech średnich o powierzchni ponad 10 ha (Skickie, Górzno Górne i Dolne, Kocuń, Piaskowe), trzech małych o pow. w granicach 5-10 ha oraz kilku mniejszych. Rzeki przepływające przez teren gminy Głomia, Łobzonka, Kocunia i rzeka graniczna Gwda uzupełniają obraz bogactwa hydrograficznego gminy.

Istotne znaczenie w przestrzeni gminy mają lasy zajmujące ponad 23% jej powierzchni. Występują głównie lasy gospodarcze – z dominacją sosny zwyczajnej, występują też jednak zespoły zbliżone do struktury naturalnej (roślinność potencjalna) –

głównie lasy bukowo dębowe. Powierzchnie leśne rozmieszczają się nierównomiernie na terenie gminy.

Wszystkie w/w elementy ukształtowania przestrzeni składają się na wyjątkowe walory przyrodniczo - krajobrazowe gminy, równocześnie potencjał przydatności turystycznej o najwyższej wartości.

Sieć osadnicza

Jak już omówiono wcześniej sieć osadnicza gminy charakteryzuje się średnią gęstością (1 wieś nie licząc kilkuosobowych przysiółków na ca 8,7 km²). Całe pasmo środkowe położone centralnie z terenami przyległymi do miasta Złotowa wzdłuż ciągu komunikacyjnego (drogi wojewódzkiej 188 i 189), skupia ponad 46% mieszkańców gminy, podczas gdy równie wielkościami pozostałe pasma skupiają – północne niewiele 28% ogółu mieszkańców gminy, południowe 26%.

Usługi o charakterze gminnym zlokalizowane są głównie w Radawnicy i Świętej, podstawowe także w Zalesiu, Kleszczynie, Sławianowie, Górznej, Stawnicy (szkoły) oraz w innych większych wsiach.

Charakter turystyczny (usługi) reprezentują głównie wsie Stawnica, Górzna, Grudna, Zalesie, Buntowo, Bługowo, Nowa Święta, Sławianowo, choć funkcja ta występuje także w wielu innych miejscowościach.

Dość dobre wyposażenie wielu wsi w usługi podstawowe wynika z dużych odległości pomiędzy miejscowościami, choć dostępność komunikacyjną większości wsi można ocenić jako dobrą.

Sieć osadnicza gminy Złotów charakteryzuje w dużej części pełna koncentracja zabudowy w zwartych jednostkach osadniczych. Aktualnie zarysowują się tendencje uzupełniania zabudowy rozproszonej, oraz koncentracji szczególnie w rejonach atrakcyjnych turystycznie (m.in. południowy brzeg jeziora Zaleskiego).

Wykształcone funkcje

Gmina Złotów ma charakter rolniczo-usługowy. Użytki rolne stanowią blisko 65,2% obszaru gminy, lasy 23,6%, a wody powierzchniowe 2,2%.

Rolnictwo jak w większości gmin przeżywa określone trudności wynikające z restrukturyzacji własnościowej (likwidacja PGR), niestabilności zmian w tym zakresie (głównie dzierżawy gruntów, brak nowych gospodarstw rolnych), jak też ogólnie występującego braku koniunktury dla produkcji rolnej i zwierzęcej.

Plan Rozwoju Lokalnego Gminy Złotów 2006-2013

Gospodarstwa indywidualne władają 15 294 ha użytków rolnych (wg granic administracyjnych), co stanowi 80,16% użytków rolnych w gminie. Pod względem wielkości obszaru użytków rolnych gmina Złotów zajmuje drugie (po Wągrowcu) miejsce w województwie wielkopolskim.

Leśnictwo wykazuje dużą stabilność i wysoką jakość urządzeniowo-produkcyjną oraz stałe znaczne zwiększanie powierzchni zalesionych.

Turystyka działa w oparciu o niewielką ilość obiektów. Większy rozwój tej funkcji wymaga przekroczenia progu jakościowego w zakresie infrastruktury turystycznej.

Funkcja przemysłowa praktycznie nie istnieje poza nielicznymi obiektami przetwórstwa rolno - spożywczego i drzewnego.

Uwarunkowania społeczno-gospodarcze

Ludność - demografia, zatrudnienie

Gmina Złotów jest jedną z 226 gmin województwa wielkopolskiego oraz jedną z 8 gmin stanowiących powiat złotowski.

Gminę zamieszkiwało w 2005 roku 9.177 osób, [0,27% ogółu ludności województwa wielkopolskiego oraz 13,4% ludności powiatu (stan na 2005 r., źródło GUS)].

Gęstość zaludnienia gminy wynosi 31 osób na 1 km². Dla porównania w powiecie wynosi 41 osoby a w województwie wielkopolskim 113 osób (stan na 2005 r., źródło GUS). Gęstość zaludnienia gminy jest jedną z najniższych w województwie. Niski poziom zaludnienia jest cechą, która dodatkowo wskazuje na wiejski charakter obszaru gminy.

Wskaźnik urodzeń żywych na 1 000 ludności wynosi 14,7% i jest wyższy niż w powiecie i województwie. Przyrost naturalny na 1 000 ludności wynosi 6,3, podczas gdy w powiecie wynosi 3,4, a w województwie wielkopolskim 1,1. Zgonów na 1 000 ludności wynosi 8,4 gdy w powiecie wynosi 8,7 a w województwie 9,9.

Wskaźnik przyrostu naturalnego (różnica pomiędzy wskaźnikiem urodzeń i wskaźnikiem zgonów), mówi o reprodukcji ludności, to oznacza, że urodzenia w jakimś stopniu zrekomensowały ubytek ludności.

Saldo migracji wewnętrznej wynosi -50 osób.

Ludność gminy Złotów w latach 1970 – 2005.

Plan Rozwoju Lokalnego Gminy Złotów 2006-2013

Lp.	Rok	Ludność ogółem	Kobiety	
			liczba	%
1	2	3	4	5
1.	1970	8 500	4 235	49,82
2.	1990	9 034	4 406	48,77
3.	1995	9 264	4 473	48,28
4.	1996	9 206	4 442	48,25
5.	1997	9 314	4 488	48,19
6.	1998	9 243	4 435	47,98
7.	2002	8 907	4 324	48,55
8.	2003	8 971	4 379	48,81
9.	2004	9 006	4 407	48,93
10.	2005	9 022	4 424	49,03

W gminie, podobnie jak w większości gmin województwa jest mniej kobiet niż mężczyzn. Tam wskaźnik feminizacji wynosi 94.

Struktura wiekowa mieszkańców gminy w 1999 r. i 2004 r.

Lp.	Wiek	Liczba osób ogółem		Liczba kobiet	
		1999	2004	1999	2004
1	2	3	4	5	6
1.	do 14 lat	2 450	1 945	1 172	934
2.	15 do 19 lat	908	884	427	458
3.	20 do 29 lat	1 436	1 598	647	745
4.	30 do 39 lat	1 317	1 138	619	541
5.	40 do 59 lat	2 020	2 351	942	1 094
6.	60 do 64 lat	342	264	169	144
7.	65 lat i więcej	729	826	434	491

Źródło: dane US Poznań

Podział ludności gminy na ekonomiczne grupy wieku przedstawiał się następująco:

- ludność w wieku przedprodukcyjnym (1998 r.) - 3 078 osób, w tym 1 463 kobiety,
(2004 r.) - 2 494 osób, w tym 1 208 kobiet,
- ludność w wieku produkcyjnym (1998 r.) - 5 265 osób, w tym 2 372 kobiety,
(2004 r.) - 5 542 osób, w tym 2 564 kobiet,

Plan Rozwoju Lokalnego Gminy Złotów 2006-2013

- ludność w wieku poprodukcyjnym (1998 r.) - 900 osób, w tym 600 kobiet.
(2004 r.) - 970 osoby, w tym 635 kobiet.

Procentowe relacje grup ekonomicznych ludności są następujące:

- ludność w wieku przedprodukcyjnym (1998 r.) 33,30%,
(2004 r.) 27,69 %,
- ludność w wieku produkcyjnym (1998 r.) 56,96%,
(2004 r.) 61,54 %,
- ludność w wieku poprodukcyjnym (1998 r.) 9,74%.
(2004 r.) 10,77 %.

Rozmieszczenie ludności (stan na 31.12.2005 r.)

Lp.	Miejscowość	Liczba mieszkańców	Liczba gospodarstw domowych
1	2	3	4
1.	Bielawa	101	19
2.	Błękwit	259	77
3.	Bługowo	265	49
4.	Buntowo	345	95
5.	Dzierżążenko	133	39
6.	Franciszkowo	176	45
7.	Górzna	611	186
8.	Grodno	93	20
9.	Józefowo	565	148
10.	Kaczochoy	86	19
11.	Kamień	261	78
12.	Kleszczyna	478	129
13.	Klukowo	236	71
14.	Krzywa Wieś	142	36
15.	Łopienko	29	8
16.	Międzybłocie	214	72
17.	Nowa Święta	376	104
18.	Nowiny	321	78
19.	Nowy Dwór	249	62
20.	Pieczyn	40	13
21.	Pieczzynek	312	75
22.	Płosków	51	17

Plan Rozwoju Lokalnego Gminy Złotów 2006-2013

23.	Radawnica	516	184
24.	Rosochy	12	4
25.	Rudna	318	102
26.	Skic	500	115
27.	Sławianowo	373	115
28.	Sławianówko	39	8
29.	Stare Dzierżążno	118	34
30.	Stawnica	601	175
31.	Święta	884	202
32.	Wąsosz	136	40
33.	Wielatowo	45	10
34.	Zalesie	292	74

Źródło: dane UG Złotów.

W dwunastu dużych i średnich wsiach mieszka 64,2% ogółu mieszkańców gminy. Powyższe dane wskazują na wysoki stopień rozdrobnienia wiejskiej sieci osadniczej, co niekorzystnie wpływa na warunki życia ludności.

Zatrudnienie

W 2004 r. liczba pracujących na terenie gminy (bez rolnictwa indywidualnego oraz osób fizycznych prowadzących własną działalność gospodarczą) wynosiła 946 osób w tym 360 kobiet.

W 1998 roku liczba pracujących w gminie wynosiła 925 osób, w tym 372 kobiety. Podział pracujących według sektorów gospodarki narodowej przedstawia tabela.

Zatrudnienie wg. działów gospodarki narodowej w gminie Złotów w 1998 r.

Lp.	Sektor gospodarki	Zatrudnionych			
		Ogółem		Kobiety	
		ilość osób	%	ilość osób	%
1	2	3	4	5	6
1.	Sektor rolniczy	241	26,1	90	24,2
2.	Sektor przemysłowy	329	35,6	67	18,0
3.	Usługi rynkowe	153	16,5	49	13,2
4.	Usługi nierynkowe.	202	21,8	166	44,6
Zatrudnionych ogółem		925	100,0	372	100,0

Źródło: dane GUS (Strategia Gminy)

Zatrudnienie wg. działów gospodarki narodowej w gminie Złotów w 2003 r.

Lp.	Sektor gospodarki	Zatrudnionych			
		Ogółem		Kobiety	
		ilość osób	%	ilość osób	%
1	2	3	4	5	6
1.	Sektor rolniczy	276	28,1	76	19,0
2.	Sektor przemysłowy	300	30,6	58	14,5
3.	Usługi rynkowe	176	17,9	88	22,1
4.	Usługi nierynkowe.	230	23,4	177	44,4
Zatrudnionych ogółem		982	100,0	399	100,0

Źródło: dane GUS

Szczególną cechą w zatrudnieniu w gminie jest brak pracowników administracji publicznej i obrony narodowej, co wynika z faktu, że siedziba urzędu gminy mieści się na terenie gminy miejskiej w Złotowie.

W gminie liczba utrzymujących się wyłącznie lub głównie z pracy w rolnictwie indywidualnym wynosi 1 482 osoby.

Spośród 933 użytkowników indywidualnych gospodarstw rolnych 401 osób pracuje tylko lub głównie w swoim gospodarstwie rolnym.

Zdecydowanie niekorzystnie przedstawia się aktywność zawodowa i przedsiębiorczość mieszkańców gminy. Świadczy o tym niski wskaźnik liczby podmiotów gospodarczych osób fizycznych na 1 000 mieszkańców gminy oraz wysokie bezrobocie. Na 1 000 mieszkańców gminy przypada: 21,3 zakładów osób fizycznych, podczas gdy wskaźnik ten wynosi w powiecie 42,4 a w województwie 63,8.

Bezrobocie

Z rynkiem pracy, oprócz liczby zatrudnionych, wiąże się także zjawisko bezrobocia, którego przebieg w gminie na przestrzeni lat 1990-2004 obrazuje tabela

Bezrobotni zarejestrowani z terenu gminy Złotów

Lp.	Rok	Liczba bezrobotnych osób	Udział bezrobotnych
-----	-----	--------------------------	---------------------

Plan Rozwoju Lokalnego Gminy Złotów 2006-2013

		ogółem	w tym kobiet	w ogólnej liczbie ludności w wieku produkcyjnym
1	2	3	4	5
1.	1990	274	130	5,3
2.	1991	633	322	14,7
3.	1992	979	465	24,9
4.	1993	1 285	587	31,4
5.	1994	1 377	614	31,1
6.	1995	963	508	24,8
7.	1996	909	513	23,2
8.	1997	772	462	19,7
9.	1998	756	452	18,4
10.	1999	935	540	-
11.	2002	909	479	-
12.	2003	985	548	18,1
13.	2004	914	529	-

Źródło: dane Urzędu gminy Złotów (Strategia Gminy), GUS

Bezrobotni zarejestrowani w 1998 r. stanowili 14,65% tej grupy społecznej w powiecie, a 0,62% w województwie. W 1998 r. udział bezrobotnych w ogólnej liczbie ludności w wieku produkcyjnym w gminie wynosił 18,4% (w powiecie 19% a w województwie wielkopolskim 8,2%).

Od 1990 r. do 1994 r. liczba bezrobotnych w gminie wzrasta odpowiednio od 274 osób do 1377 osób. Dopiero od 1995 r. odnotowuje się jej spadek, by w 2002 r. osiągnąć stan z 1996 r., tj. 909-ciu bezrobotnych. W następnych latach obserwuje się ponownie wzrost liczby bezrobotnych w gminie. Powyższe dane o stanie bezrobocia, a zwłaszcza wśród kobiet w gminie wskazują, że jest to zapewne jeden z trudniejszych problemów szczególnie, że także w całym powiecie stopa bezrobocia jest najwyższa w całym województwie wielkopolskim.

Stan grupy społecznej osób bezrobotnych znacznie zmienia się w poszczególnych latach.

Wskaźniki obrazujące sytuację mieszkaniową gminy Złotów są bardzo niekorzystne. Przeciętna powierzchnia użytkowa na 1 osobę wynosi 16,9 m² przy wskaźniku 18,3 m² w powiecie i 19,2 m² wynoszącym w województwie.

Gospodarka

Sytuacja w zakresie podmiotów gospodarczych jest trudna do oceny gdyż zmienia się stale liczba i struktura tych podmiotów. Ochrona działalności gospodarczej ogranicza do minimum zakres danych statystycznych, uniemożliwia także praktycznie inwentaryzację i ocenę charakteru i wielkości produkcji oraz zatrudnienia.

Z danych statystycznych wynika, że stale przybywa podmiotów gospodarczych w mieście i gminie. Zdecydowana większość podmiotów jest wynikiem przedsiębiorczości osób fizycznych

Na koniec 1998 roku w rejestrze REGON było zarejestrowanych 247 podmiotów gospodarczych (6,8% podmiotów w powiecie; 0,09% podmiotów w województwie). W ogólnej liczbie podmiotów gospodarczych było:

- 12 podmiotów sektora publicznego,
- 235 podmiotów sektora prywatnego.

Wśród podmiotów prywatnych było: 197 firm prowadzonych przez osoby fizyczne, 10 spółek prawa handlowego i 7 spółdzielni. Z udziałem kapitału zagranicznego były 2 podmioty (spółki prawa handlowego).

W latach 1993 – 1998 nastąpił znaczny wzrost ogólnej liczby podmiotów gospodarczych z 152 do 247 a następnie w 2004 r. spadek do 209.

Podmioty gospodarki narodowej w gminie Złotów wg działów.

Lp.	Wyszczególnienie	Rok		
		1993	1998	2004 (30-09-2004)
1	2	3	4	5
1.	Rolnictwo	24	41	19
2.	Przemysł	22	29	17
3.	Budownictwo	9	20	35
4.	Transport, łączność, składowanie	7	21	23
5.	Handel i naprawy	54	88	83
6.	Hotele i restauracje	2	9	4
7.	Pośrednictwo finansowe	-	1	7
8.	Obsługa firm i nieruchomości	-	12	3
9.	Pozostała działalność	34	26	18
RAZEM		152	247	209

Źródło: dane UG w Złotowie.

Tylko jeden podmiot gospodarczy w gminie można zakwalifikować do grupy dużych przedsiębiorstw – „Klon” Sp. z o.o. w Nowej Świętej. Pozostałe to przedsiębiorstwa małe i średnie.

Podstawową dziedziną działalności produkcyjnej w gminie Złotów jest przetwórstwo rolno – spożywcze. Znajdują się tutaj zakłady mięsne: masarnia GS w Świętej, Ubojnia Drobiu w Górznej, masarnia w Radawnicy.

Znaczną część usług rynkowych i społecznych na terenie gminy świadczą podmioty mające swoją siedzibę w mieście Złotów. Jednym z takich podmiotów jest Gminna Spółdzielnia „Samopomoc Chłopska” w Złotowie, która liczy 250 członków w tym 50 rolników.

W ostatnich latach rozwija się działalność gospodarcza w sferze turystycznej i rekreacyjnej.

Finanse publiczne

Główną część finansów publicznych w gminie stanowi budżet gminy. Wielkość środków budżetowych, jakimi dysponuje gmina należy do podstawowych czynników wyznaczających możliwości rozbudowy infrastruktury technicznej i zaspokojenia wielu potrzeb społecznych mieszkańców.

Środowisko przyrodnicze

Granice administracyjne gminy na niektórych odcinkach nawiązują do naturalnych wydzielen: na północnym zachodzie większa część granicy przebiega wzdłuż rz. Gwdy, na południu niewielki odcinek graniczny stanowi rz. Łobzonka. Pozostałe odcinki granicy są sztucznie wydzielonymi w obrębie użytków rolnych i kompleksów leśnych.

Według podziału fizyczno-geograficznego Polski J. Kondrackiego, gmina Złotów leży w prowincji Niżu Środkowoeuropejskiego, podprowincji Pojezierza Południowo – Bałtyckiego, w obrębie makroregionu Południowo – Pomorskiego, w mezoregionie Pojezierze Krajeńskie.

Rzeźbę powierzchni gminy Złotów ukształtował lądolód oraz działalność erozyjna i akumulacyjna jego wód roztopowych. W większości płaska, lokalnie falista wysoczyzna moreny dennej urozmaicona jest bogato pagórkami moreny czołowej, kemami i ozami. Tereny te rozcinają dość głęboko wcięte doliny rzek: Głomi (w centralnej części gminy), Gwdy (zachodnia granica gminy), Łobzonki (na wschodniej granicy) i Kocuni.

Położenie gminy w przestrzeni geograficznej wyróżniają następujące układy ponadlokalnych powiązań przyrodniczych i funkcjonalnych:

- dolina rzeki Gwdy, będącej jedną z największych rzek powiatu Złotowskiego, przepływająca przez kilka mezoregionów, stanowi ponadregionalny korytarz ekologiczny;
- dwie struktury hydrogeologiczne stanowiące zasobne zbiorniki podziemne - główny zbiornik wód podziemnych [GZWP 127]: o nazwie Złotów - Piła - Strzelce Krajeńskie nie ma ustanowionego obszaru ochronnego oraz główny zbiornik wód podziemnych [GZWP 126]: o nazwie Zbiornik Szczecinek. Zbiorniki te kwalifikowane są do obszarów wysokiej ochrony [OWO] jakościowej i ilościowej zasobów wód podziemnych;

W powiązaniach przyrodniczych gminy z obszarami sąsiadującymi największą rolę odgrywają układy hydrograficzno - geomorfologiczne tworzące z obszarem zlewni całość przyrodniczą uwarunkowaną obiegiem wody, stanowiące główne korytarze ekologiczne a także drogi migracji zanieczyszczeń.

Na obszarze gm. Złotów są tereny prawnie uznane za obszary tworzące krajowy system obszarów chronionych, na mocy ustawy z 16 października 1991 r. o ochronie przyrody:

- w północno - zachodniej części gminy - wyznaczony „Obszar Chronionego Krajobrazu - Pojezierze Wałeckie i Dolina Gwdy”;
- w południowo - wschodniej części gminy - wyznaczony „Obszar Chronionego Krajobrazu - Dolina Łobzonki i Bory Kujańskie”;
- obszar uznany za rezerwat przyrody „Czarci Staw”;
- obszar uznany za rezerwat przyrody „Uroczysko Jary”.

System obszarów chronionych stanowi układ przestrzenny wzajemnie uzupełniających się form ochrony przyrody, łączonych korytarzami ekologicznymi.

Zarys budowy geologicznej obszaru gminy

Teren gminy Złotów należy podzielić na dwa charakterystyczne, różniące się między sobą dość znacznie obszary:

1) północna część gminy (od granic północnych do miasta Złotów) leży w obrębie antyklinorium pomorskiego, zbudowanego ze skał paleozoicznych i mezozoicznych. W warstwie stropowej mezozoiku występują osady liasu, wykształcone jako piaskowce, które nawiercono na głębokości ponad 180 m ppt. w okolicy Świętej

Nierówną powierzchnię jurajską przykrywają utwory trzeciorzędu, występujące na głębokościach około 100 m ppt. (okolice Złotowa i Klukowa) oraz około 160 - 170 m na północy (rejon Lipki). Trzeciorząd reprezentowany jest przez osady oligocenu, miocenu i pliocenu. Oligocen o miąższości 30 - 50 m budują drobnoziarniste piaski glaukonitowe, iły, mułki i mułowce. Mien występuje na ogół na głębokościach 60 - 120 m ppt. i osiąga

miąższości 30 – 90 m. a lokalnie nawet 130 m (rejon wsi Święta). Jest on wykształcony jako piaski różnoziarniste, mułki oraz ły z przerostami węgla brunatnego.

Pliocen, o miąższości od kilku do 30 m reprezentowany jest przez ły poznańskie z wkładkami mułków i piasków drobnoziarnistych. Występuje on od miejscowości Krzywa Wieś, poprzez Złotów i Kujan aż po Lipkę. Nasuwający się lądolód spowodował zaburzenia powierzchni łąw, mogą one zatem występować w postaci nieregularnych wkładek wśród glin zwałowych. Ogólnie strop utworów trzeciorzędowych występuje na rzędnych 40 – 60 m npm.

Utwory czwartorzędu tworzą pokrywę o znacznej i mocno zróżnicowanej miąższości, od około 50 m w rejonie Złotowa, do około 120 m na północy, w rejonie wsi Kiełpin. Utwory przypowierzchniowe powstały w trakcie recesji lądolodu zlodowaceń północnopolskich fazy poznańskiej. Powstała wówczas rozległa, płaska, bądź lekko falista wysoczyzna dennomorenowa oraz moreny czołowe z glin zwałowych.

2) południowa część gminy (od Złotowa do granic południowych) leży w obrębie antyklinorium kujawsko-pomorskiego, zbudowanego ze skał mezozoicznych. Na nierównej powierzchni jurajskiej, podobnie jak w części północnej gminy, osadziły się utwory trzeciorzędu: oligocenu, miocenu i pliocenu.

Morskie osady oligocenu reprezentowane są przez warstwę piasków kwarcowo-glaukonitowych o miąższości 30 – 40 m, często z przewarstwieniami mułków. Łądowo-bagiennie lub jeziorne utwory miocenu o miąższości od 30 do 60 m, to: piaski drobnoziarniste, ły i mułki, na ogół z przewarstwieniami lignitu lub węgla brunatnego.

W pliocenie dominują tłuste ły poznańskie, mułki i piaski drobnoziarniste. Osady te zalegają na południowy zachód od Złotowa i na zachód od jez. Sławianowskiego, osiągając miąższość około 20 – 30 m.

Utwory czwartorzędu tworzą ciągłą pokrywę glin zwałowych, poprzedzielanych piaszczystymi osadami glacialnymi i interglacialnymi o zróżnicowanej grubości od 50 do ponad 100 m.

Warunki hydrogeologiczne obszaru gminy

Dla scharakteryzowania układu warstw geologicznych i panujących w nich stosunków wodnych posłużono się profilami hydrogeologicznymi, tworzonymi w trakcie wykonywania ujęć wód podziemnych i opracowania dokumentacji powykonawczych studni. Dokumenty te zaczerpnięto z archiwum Geologa Wojewódzkiego, z Wydziału Ochrony Środowiska Delegatury Wielkopolskiego Urzędu Wojewódzkiego w Pile.

Charakterystyka pierwszego poziomu wodonośnego

Na terenie gminy Złotów można wydzielić cztery strefy o odmiennie kształtujących się reżimach występowania wód gruntowych:

1) strefa dolin rzecznych, den, rynien i zagłębień terenowych o różnej genezie. Charakteryzuje się ona płytkim występowaniem pierwszego horyzontu wodonośnego. Poziom ten związany jest ze stanem wody w rzekach, rowach i jeziorach odwadniających przyległe tereny. Okresowo mogą występować tu zjawiska podtapiania.

2) strefa płaszczyn sandrowych (sandr rzeki Gwdy, Głomi) charakteryzująca się ciągłym zaleganiem pierwszego poziomu wodonośnego, który posiada kontakt hydrauliczny z poziomem wód w ciekach i zbiornikach. Powierzchnie sandrów pocięte są głębokimi dolinami rzecznyymi, dlatego też zwierciadło wody gruntowej występuje na głębokości 5 – 10 m ppt. Tereny te są silnie drenowane przez odpływ powierzchniowy, charakteryzują się głębokim deficytem wody, przeważnie są silnie przesuszone.

3) strefa pagórków moreny czołowej charakteryzuje się mocnym zróżnicowaniem zalegania pierwszego poziomu wodonośnego, wynikającym z lokalnego ukształtowania terenu i układem warstw nieprzepuszczalnych. Woda występuje tu na głębokości kilku do kilkunastu metrów, warstwy wodonośne mają charakter nieciągły.

4) strefa moreny dennej płaskiej lub falistej, gdzie pierwszy horyzont wodonośny występuje na głębokości kilku, rzadziej kilkunastu metrów pod powierzchnią. Poziom ten nie ma charakteru ciągłego, ale wykazuje wysoką stabilność warunków wodnych.

Główne kierunki spływu wód pierwszego horyzontu można przedstawić następująco:

- północno-zachodnia część gminy – rzeka Gwda,
- północno-wschodnia część gminy – rzeka Łobzonka,
- centralna i południowo-zachodnia część gminy – rzeka Głomia,
- południowo-wschodnia część gminy – rzeka Kocunia.

Charakterystyka głębszych warstw wodonośnych

Wody podziemne o znaczeniu użytkowym, zalegające na większych głębokościach na terenie gminy Złotów występują głównie w piaszczysto-żwirowych warstwach czwartorzędu oraz w utworach piaszczystych trzeciorzędu (miocen). Według klasyfikacji A. S. Kleczkowskiego mioceni poziom wodonośny należy do bardzo zasobnego Głównego Zbiornika Wód Podziemnych (GZWP) – 127 o nazwie Złotów – Piła - Strzelce Krajeńskie. Woda w tym zbiorniku zalega na głębokości około 100 m ppt. Nie ma on dotychczas udokumentowanych zasobów, szacunkowo ocenia się, że wynoszą one 186 tys. m³/d.

GWZP -127 to głęboka struktura porowa, zasobna w duże ilości wody, dobrze naturalnie izolowana od powierzchni terenu przez warstwy słabo przepuszczalne. Nie ma ustanowionego obszaru ochronnego.

Północno-zachodnia i zachodnia część gminy położona jest na GZWP - 126 o nazwie Zbiornik Szczecinek. Granice tego zbiornika pokrywają się niemal z granicą obszaru chronionego krajobrazu o nazwie Pojezierze Wałęckie i Dolina Gwdy.

W plejstocenie występują dwie warstwy wodonośne: przypowierzchniowa (omówiono ją w podpunkcie >charakterystyka pierwszego poziomu wodonośnego<), oraz warstwa międzyglinowa. Warstwa ta zbudowana jest z utworów piasków różnoziarnistych ze żwirem i często ma kontakt hydrauliczny z poziomem przypowierzchniowym. Miąższość waha się w granicach 5 - 20 m. Poziom czwartorzędowy charakteryzuje się stosunkowo niskimi wydajnościami, eksploatowany jest niechętnie.

W poniższej tabeli zestawiono charakterystykę większych ujęć wód podziemnych, o wydajności przekraczającej 50 m³/h:

Lokalizacja	Wydajność [m ³ /h]	Depresja [m]	Głębokość [m ppt.]
Wąsosz	92	6,3	24
Wąsosz	113	6,7	21
Sławianowo	51,9	6,1	38
Sławianowo	52,5	5,7	30

Skład chemiczny ujmowanych wód jest stosunkowo niekorzystny, najczęściej woda wymaga uzdatniania przed skierowaniem do wodociągu publicznego lub na cele przemysłowe

Gleby - wody powierzchniowe

Użytki rolne stanowią dominujący udział w strukturze użytkowania gruntów gminy. Zajmują one 19,08 tys. ha, tj. ok. 65,23 % ogólnej powierzchni gminy.

Wśród użytków rolnych zdecydowanie przeważają grunty orne zajmujące 16,3 tys. ha, tj. 85,6% powierzchni użytków rolnych. Użytki zielone zajmują 2,7 tys. ha, tj. 14% powierzchni użytków rolnych. Według gleboznawczej klasyfikacji gruntów, na obszarze gm. Złotów występują gleby klas bonitacyjnych od IIIa do VI. Udział poszczególnych klas bonitacyjnych w strukturze gruntów ornych i użytków zielonych przedstawia się następująco:

a) grunty orne

Klasa bonitacyjna	Powierzchnia [ha]	[%]	Charakterystyka
III a	161	1,0	dobrze
III b	407	2,5	3,5%
IV a	4 228	26,4	średnie
IV b	4 503	28,1	54,5%
V	4 830	30,1	słabe
VI	1 746	10,9	i najslabsze
VI Rz	161	1,0	42,0%
Razem	1 6036	100,0	100%

b) użytki zielone

Klasa bonitacyjna	Powierzchnia [ha]	[%]	Charakterystyka
III	200	5,7	średnie
IV	1 708	48,5	54,2%
V	1 320	37,5	słabe
VI	273	7,8	i najslabsze
VIz	19	0,5	45,8%
Razem:	3 520	100%	100,0%

Dane -Starostwo Powiatowe w Złotowie z 2002 r.

Wśród gruntów ornych dominują gleby średnie zajmujące 54 % ich powierzchni, z niewielką przewagą gleb IVb klasy bonitacyjnej. Dobrze gleby zajmujące 3,5 % powierzchni gruntów ornych dominują w IIIb klasie bonitacyjnej. Wśród użytków zielonych największą powierzchnię zajmują gleby średnie w IV klasie bonitacyjnej [49 %] i słabe w V klasie bonitacyjnej [38 %]. Zróżnicowanie środowiska glebowego pod względem potencjału produkcyjnego i ekologicznej różnorodności ekosystemów polnych odzwierciedlają kompleksy glebowo - rolnicze stanowiące swoiste rodzaje siedlisk polnych.

Ogólna ocena jakości gleb wyrażona wskaźnikiem bonitacji na gruntach ornych wynosi dla gminy Złotów 44,4 pkt. w 100-punktowej skali. Wskaźnik ten dla Polski wynosi 52,3 pkt. Udział gleb klas marginalnych (V, VI) w ogólnej powierzchni gruntów ornych wynosi 42 %, przy średniej krajowej 33 %, średniej dla województwa wielkopolskiego – 40 %.

Ogólny wskaźnik jakości rolniczej przestrzeni produkcyjnej, w 100-punktowej skali wynosi 60,1 pkt, przy średniej krajowej 66,6 pkt. Oznacza to mało korzystne warunki przyrodnicze dla produkcji rolnej.

Warunki glebowo – rolnicze w następujących przedziałach syntetyzujących warunki fizjograficzne przydatne dla rolnictwa:

Kompleksy gleb ornych

1) Korzystne

Są to gleby kompleksu 2-go pszennego dobrego i kompleksu 4-go żytniego b. dobrego. Do kompleksu 2-go zaliczane są gleby III a i III b klasy bonitacyjnej. Typologicznie są to gleby brunatne wyługowane i pseudobielicowe. Wytworzone są przeważnie z glin lub piasków gliniastych mocnych na glinie. Gleby tego kompleksu odznaczają się na ogół uregulowanym odczynem, średnią lub wysoką zawartością przyswajalnych składników pokarmowych, niekiedy są nadmiernie uwilgotnione, m.in. ze względu na zwięźlejszy skład granulometryczny. Zapewniają wysokie i dość wierne plony roślin uprawnych i warzyw w lata „suche”, natomiast w lata z nadmiarem opadów mogą wystąpić niewielkie obniżki plonów. Większość tych gleb jest średnio ciężka w uprawie i wykazuje dobry stopień kultury. Nadają się do uprawy wszystkich roślin o największych wymaganiach. Kompleks 4-ty obejmuje najlepsze gleby III b i IV a klasy bonitacyjnej. Typologicznie są gleby brunatne wyługowane, rzadziej pseudobielicowe. Wytworzone są one z piasków gliniastych mocnych na glinie. Charakteryzują się względnie uregulowanym uwilgotnieniem, średnią lub wysoką zawartością przyswajalnych składników pokarmowych. Są strukturalne, łatwe do uprawy. Gleby tego kompleksu rozproszone są na obszarze całej gminy. Ze względu na wysoką jakość gleby, kompleksy 2-gi i 4-ty powinny stanowić podstawowy ekosystem żywicielski i podlegać ochronie przed przeznaczeniem na cele nierolnicze, zwłaszcza przed zabudową.

2) Średniokorzystne

Są to gleby kompleksu 3-go pszennego wadliwego, 5-go żytniego dobrego, 8-go zbożowo – pastewnego mocnego i 9-go zbożowo - pastewnego słabego. Wśród tej grupy gleb największą powierzchnię zajmują gleby kompleksu 5-go żytniego dobrego, pozostałe występują w niewielkich konturach i w dużym rozproszeniu. Do kompleksu 5-go zaliczane są gleby IVa i IVb klasy bonitacyjnej. Typologicznie są to gleby brunatne, wyługowane, wytworzone z piasków gliniastych lekkich na glinie. Gleby te są łatwe do uprawy, ale ze względu na dużą miąższość spiaszczenia, są bardzo wrażliwe na niedobory opadów atmosferycznych, uprawę i nawożenie. Większość tych gleb wykazuje niedobór przyswajalnych składników pokarmowych. Gleby tego kompleksu, zajmujące 55 % powierzchni gruntów ornych, rozproszone są na obszarze całej gminy.

3) Niekorzystne

Są to gleby kompleksów 6-go żytniego słabego, 7-go żytniego b. słabego. Typologicznie są to gleby piaskowe różnych typów genetycznych. Wytworzyły się głównie z piasków słabo gliniastych podścielonych piaskami luźnymi. Są to gleby IV b, V i VI klasy bonitacyjnej. Są przepuszczalne, okresowo lub stale za suche, ubogie w przyswajalne składniki pokarmowe. Charakteryzują się niską jakością, są mało urodzajne a ich uprawa jest często nieopłacalna. Ze względu na niewielką przydatność dla rolnictwa, gleby tych kompleksów powinny być przeznaczone pod zalesianie, w pierwszej kolejności te, które sąsiadują z lasami lub znajdują się na terenach zdegradowanych i obszarach podatnych na degradację wód podziemnych.

Kompleksy trwałych użytków zielonych

Wśród użytków zielonych zajmujących 18% użytków rolnych dominują łąki występujące na powierzchni 1,8 tys. ha nad pastwiskami zajmującymi 0,7 tys. ha. Użytki zielone występują głównie w dolinach rzek i obniżeniach terenu. Typologicznie są to w przewadze gleby torfowe torfów niskich. Mało zróżnicowane gleby (czarne ziemie właściwe i zdegradowane, gleby murszowo-mineralne i murszowate, itp.) w dolinach cieków, zajęte przez średnie bądź słabe użytki zielone, z uwagi na pełnione funkcje przyrodniczo-ekologiczne, zasługują na szczególną ochronę.

Na obszarze gminy dominują użytki zielone średnie w IV klasie bonitacyjnej. Gleby tego kompleksu odznaczają się dobrymi właściwościami fizyko - chemicznymi i względnie uregulowanymi stosunkami wodnymi. Stwarzają korzystne warunki do rozwoju siedlisk pobagiennych i grądowych użytków zielonych.

Wody powierzchniowe

Wody powierzchniowe zajmują 645 ha, tj. 2,2 % powierzchni gminy [dane UG Złotów - Strategia 2000 r., Starostwo Powiatowe 2002 r.], z czego:

wody stojące	33 ha
wody płynące	457 ha
rowy	155 ha

Do wód powierzchniowych gminy należą następujące naturalne cieki oraz zbiorniki wodne:

- rzeki - Głomia, Łobzonka i Kocunia ze swoimi dopływami nie licząc granicznej rzeki Gwdy:
- jeziora - Sławianowskie, Zaleskie, Ostrowite, Skickie, Górzno Górne, Dolne, Kocuń, Piaskowe, Buntowo, Kleszczyna, Rezerwat, Święta, Piaski Średnie, Staw Młyn. Stawnica, Krzywa Wieś, Łopienka, Sulżyckie, Kostrzynek,
- stawy oraz śródpolne i śródleśne oczka wodne,
- rowy melioracyjne.

Cała powierzchnia gminy Złotów, z wyjątkiem niewielkiego fragmentu położonego przy wschodniej granicy (rejon miejscowości Rudna) położona jest w zlewni rzeki Gwdy. Wspomniany fragment leży w zlewni rzeki Łobzonki. Wody powierzchniowe z obszaru gminy spływają do rzeki Gwdy za pośrednictwem rzek: Głomi i jej dopływów – Kocuni i Śmiardówki w centralnej i południowej części oraz za pośrednictwem Debrzynki w części północnej. Zachodnia część gminy leży w bezpośredniej zlewni Gwdy, częściowo spływy realizowane są za pośrednictwem bardzo małych cieków. Ogólnie sieć hydrograficzną gminy ocenia się jako słabo rozwiniętą. Sieć tę uzupełniają dość liczne drobne ciek bezimienne oraz sztucznie wykonane w przeszłości rowy melioracyjne odprowadzające wody z lokalnych obniżień terenowych przeważnie pochodzenia wytopiskowego. Ogólnie istniejące stosunki wodne – układ cieków naturalnych wspomaganych licznymi rowami, jest pochodną zakrojonych na bardzo szeroką skalę prac melioracyjnych i regulacyjnych w dolinie Noteci. Koryta mniejszych cieków zostały pogłębione i wyprostowane, zbudowano gęstą sieć rowów odwadniających na terenach bagiennych oraz w płaskich odcinkach dolin rzecznych (Głomia powyżej Złotowa). Klasycznym przykładem tych działań jest melioracja Bagien Kocuńskich, rejon Międzybłocia. Tam, gdzie warunki naturalne nie sprzyjały prostym zabiegom melioracyjnym, zdrenowano grunty orne. Największe tego typu kompleksy występują między Złotowem i Górznią, w kierunku Tarnówki oraz między Skicem, Sławianowem i Kleszczyną. Powierzchnia obszarów zdrenowanych w stosunku do całej powierzchni gminy wynosi niemal 10 %.

Jednym z pozytywnych rezultatów zmian stosunków wodnych dokonanych na początku XX wieku i w połowie lat sześćdziesiątych jest brak zjawisk powodziowych na terenie gminy. Analiza mapy hydrograficznej pozwala stwierdzić brak obszarów zalewowych. Okresowe wyżówki mieszczą się w korytach rzek i nie wywołują zalewania przyległych terenów.

Tabelarycznie wskaźniki zanieczyszczeń, decydujące o wypadkowej klasie czystości poszczególnych rzek gminy w wybranych profilach (dane zaczerpnięto z „Raportu o stanie środowiska w Wielkopolsce w latach 1997 – 1998”):

Nazwa rzeki i punktu kontrolno-pomiarowego [km biegu rzeki]	Stężenia charakterystyczne wybranych grup wskaźników zanieczyszczeń					
	Substancje biogenne	Substancje organiczne	Zasolenie	Zawiesina ogólna	Stan sanitarny	Saprobność
Gwda, Lędyczek [112,0]	II	III	I	III	II	non
Gwda, Tarnówka	Ii	Ii	I	I	Ii	Non
Głomia, Wąsosz [29,4]	non	Iii	I	II	non	Non
Łobzonka, Szczerbi [13,1]	III	III	I	III	Non	II

Rzeki Gwda i Łobzonka są rzekami granicznymi gminy Złotów. Ciekim głównym, podstawowym, przebiegającym przez centralne rejony, jest rzeka Głomia.

Do naturalnych zbiorników wodnych należą jeziora, nieliczne rozproszone śródpolne i śródleśne oczka wodne oraz stawy. Na terenie gminy Złotów znajduje się 17 jezior o powierzchni ponad 1 ha. Z tej ilości zaledwie trzy mają znaczącą powierzchnię i kubaturę masy jeziornej, są to: Sławianowskie (277,6 ha), Zaleskie (186,13 ha) i Ostrowite (59,97 ha). W pozostałej liczbie tylko 4 jeziora mają powierzchnię ponad 10 ha, 3 jeziora – powierzchnię od 5 do 10 ha. Pozostałe, to niewielkie oczka o powierzchniach od 1,6 do 3 ha. Trzy jeziora uznać należy za całkowicie zeutrofizowane, nie wykazujące się otwartym zwierciadłem wody. Są to jeziora: Kocuć, Sulżyckie i Kostrzynek.

Wykaz jezior o powierzchni ponad 1 ha na terenie gminy Złotów

Plan Rozwoju Lokalnego Gminy Złotów 2006-2013

Lp.	Nazwa jeziora	Dorzecze Rząd zlewni	Powierzchnia [ha]	
			Całkowita	Wody
1	2	3	4	5
1.	Sławianowskie	Kocunia [VI]	277,60	276,00
2.	Zaleskie	Głomia [V]	186,13	182,22
3.	Ostrowite	Skicka Struga [VII]	59,97	54,76
4.	Skickie	Skicka Struga [VII]	14,83	3,63
5.	Górzno Górne, Dolne	Głomia [V}	13,17	12,17
6.	Kocuć	Głomia [V}	13,00	Zarośn.
7.	Piaskowe	Głomia [V}	11,26	10,32
8.	Buntowo	Kocunia [VI]	7,63	7,63
9.	Kleszczyna	Skicka Struga [VII]	7,00	5,86
10.	Rezerwat	Głomia [V}	5,20	3,20
11.	Święta	Śmiardówka [VI]	2,94	2,94
12.	Piaski Średnie	Śmiardówka [VI]	2,60	2,60
13.	Staw Młyn. Stawnica	Głomia [V}	2,50	2,50
14.	Krzywa Wieś	Debrzynka [V]	2,33	1,58
15.	Łopienka	Głomia [V}	1,91	1,91
16.	Sulżyckie	Głomia [V}	1,68	Zarośn.
17.	Kostrzynek	Głomia [V}	1,60	Zarośn.

Łączna powierzchnia jezior wynosi 567,32 ha.

Dane morfometryczne największych zbiorników (jezior) gminy Złotów przedstawia poniższe zestawienie:

Lp.	Nazwa jeziora	Pow. lustra wody	Głębokość [m]		Objętość [tys. m ³]	Całkowita pow. zlewni [km ²]	Wys. lustra wody n.p.m. [m]
		[ha]	max.	śr.			
1	2	3	4	5	6	7	8
1.	Sławianowskie (Wielkie)	276,00	15,0	6,6	18 303,7	44,0	101,2

Plan Rozwoju Lokalnego Gminy Złotów 2006-2013

2.	Zaleskie	182,22	12,8	4,6	6 807,1	32,4	108,1
3.	Ostrowite	54,76	7,5	3,5	1 795,4	67,2	106,2

Jezioro Sławianowskie leży na granicy gmin: Złotów i Łobzenica. Ma charakter rynnowy i zasilane jest w wodę przez rzekę Kocunia, wpadającą do wschodniej zatoki, a wypływającą z zatoki północno-zachodniej. Jezioro składa się z dwóch basenów (zachodniego i wschodniego), oddzielonych od siebie wyraźnym, poprzecznym wygarbieniem.

Jezioro Sławianowskie charakteryzuje się śnieżno-deszczowym reżimem zasilania, z jednym maksimum (kwiecień) i jednym minimum (październik). Stany niżówkowe przerywane są krótkotrwałymi wezbrzeniami letnimi, w miesiącu lipcu.

Jezioro Zaleskie leży na granicy miasta Złotowa i gminy Złotów. Ma charakter rynnowy, o równoleżnikowym położeniu. Zasilane jest kilkoma niewielkimi ciekami wodnymi. Obrzeża zbiornika przechodzą w strome zbocza porośnięte przeważnie drzewami liściastymi i krzewami.

Jezioro Ostrowite położone jest na granicy gmin: Złotów i Łobzenica. Przepływa przez nie ciek o nazwie Skicka Struga, dopływ Kocuni, kierunek przepływu – od wschodniego do północno-zachodniego brzegu. Od południa jezioro zasilane jest niewielkim ciekim melioracyjnym.

Obrzeża, z wyjątkiem północno-zachodniego, są łagodne, porośnięte pasmem drzew.

Szata roślinna (ekosystemy leśne i zadrzewienie terenów nieleśnych)

Lasy i zadrzewienia zajmują 7,0 tys. ha, tj. 23,5% powierzchni geodezyjnej gminy [dane UG Złotów], w tym lasy – 6 900 ha, zadrzewienia i zakrzewienia - 118 ha. Rozmieszczenie lasów na obszarze gminy jest nierównomierne. O ich występowaniu, różnorodności typów siedliskowych lasu i składzie gatunkowym drzewostanu zadecydowały zarówno warunki fizyczno – geograficzne [geologia, geomorfologia, gleba, klimat], jak i działalność gospodarcza człowieka. Długotrwała działalność człowieka i intensywna eksploatacja środowiska doprowadziły do silnego wylesienia obszarów wysoczyznowych. Wiele gatunków roślin wyginęło, bądź zredukowało swe zasięgi geograficzne. Wielogatunkowe lasy liściaste i mieszane coraz częściej zastępowane były lasami sosnowymi. Na obszarze gminy lasy występują w znacznym rozproszeniu, a granica rolno – leśna niektórych konturów charakteryzuje się bardzo nieregularną linią. W składzie gatunkowym drzewostanu dominującą rolę zajmuje sosna zwyczajna, na żyzniejszych glebach występują również: buk, dąb, olsza, brzoza i świerk. Dość ubogi podszyt stanowią: jałowiec, jarzębina i podrosty traw. Runo leśne wyróżnia się

bogactwem borówki czernicy, malin i grzybów, wśród których najpowszechniej występują: podgrzybek brunatny, podgrzybek zajaczek, maślak i kozak.

Na terenie gminy znajdują się 3 nadleśnictwa, z czego Nadleśnictwo Lipka zajmuje ok. 72,4% (1952 ha), Nadleśnictwo Złotów – ok. 29% (4875,95 ha) powierzchni lasów i najmniejsze Nadleśnictwo Okonek – które posiada zaledwie 21,04 ha na terenie gminy.

Przeważająca część terenów zalesionych znajdujących się północnej i środkowej części gminy jest w gestii Nadleśnictwa Lipka. Południowy kompleks leśny jest w gestii Nadleśnictwa Złotów.

Praktycznie wszystkie lasy w gminie Złotów są atrakcyjne pod względem turystycznym, w efekcie większość do masowego wypoczynku. Jedynie nieprzydatne dla turystyki i rekreacji są lasy ochronne grupy I w których występują również lasy wodochronne. Zamknięte dla ruchu turystycznego są również kompleksy leśne gminy, które obejmują m.in. lasy wyłączone na cele hodowli zwierzyny łownej (ostoje zwierząt podlegające ochronie gatunkowej) oraz te, które stanowią drzewostany nasienne.

Ekosystemy leśne reprezentowane są przez kilkanaście siedliskowych typów lasu wyróżnionych ze względu na zróżnicowany stopień żyzności i wilgotności poszczególnych siedlisk: siedliska borowe [bór świeży, bór wilgotny, bór suchy, bór mieszany świeży, bór mieszany wilgotny, bór mieszany bagienny], siedliska lasowe [las mieszany świeży, las mieszany wilgotny, las świeży, las wilgotny], olsy [ols, ols wilgotny].

Pod względem kategorii użytkowania, lasy gminy należą w przeważającej części do lasów ochronnych. Powierzchnia lasów, wynosząca 5 688 ha, posiada status lasów ochronnych i stanowi ona 84,4 % ogólnej powierzchni lasów gminy. Przydatność lasów pod względem atrakcyjności krajobrazu, odporności na penetrację turystyczną, dostępności na cele rekreacyjne jest zróżnicowana. Przyjmuje się, że na obszarze lasów przeznaczonych do rekreacji wiek drzewostanu powinien przekraczać 40 lat. Największą odpornością na degradację i zniszczenia wywołane przez użytkowanie rekreacyjne charakteryzują się siedliska lasowe [las mieszany świeży, las mieszany wilgotny, las świeży], będące również najciekawsze krajobrazowo. Spośród siedlisk borowych najatrakcyjniejsze są bory mieszane świeże. Są łatwo dostępne, świetliste, średnio odporne na degradację. Charakteryzują się korzystnym mikroklimatem i dodatnimi walorami krajobrazowymi.

Siedliska wilgotne [las mieszany wilgotny, las wilgotny] charakteryzują się dużą odpornością na penetrację turystyczną. Jednak ze względu na wysoki poziom wód gruntowych, zwiększoną wilgotność powietrza wnętrza lasu i zaciemnienie, mimo niewątpliwych walorów krajobrazowych, nie są wskazane do zagospodarowania rekreacyjnego pobytowego. Są natomiast odpowiednie do uprawiania turystyki pieszej po

wyznaczonych szlakach. Siedliska olsowe i bagienne nie są przydatne do rekreacji ze względu na stałe lub okresowe nadmierne uwilgotnienie i zaciemnienie.

Ograniczoną przydatnością lub lokalnie albo czasowo zakazem dla ruchu turystycznego i rekreacji, charakteryzują się niektóre kategorie lasów ochronnych, zwłaszcza stanowiące ostoje zwierząt podlegających ochronie gatunkowej oraz tereny uznane za miejsca rozrodu i regularnego przebywania zwierząt gatunków chronionych strefowo.

Na terenach poza lasami szczególną rolę odgrywa zadrzewienie i zakrzewienie śródpolne, śródłukowe, wzdłuż cieków, przydrożne, starodrzew cmentarny i parkowy. Zadrzewienie terenów nieleśnych stanowi ważny element stabilizacji ekologicznej krajobrazu, zwłaszcza przekształconego antropogenicznie. Wpływa korzystnie [podobnie jak kompleksy leśne, ale o mniejszej sile oddziaływania], m.in. na kształtowanie mikroklimatu, stosunków wodnych, warunków akustycznych, stanowi ostoje różnych gatunków zwierząt. Istotną rolę odgrywa naturalne zadrzewienie wśród użytków zielonych w dolinie rzeki Głomi, Kocuni, Śmiardówki, Debrzynki wzbogacając walory tych form geomorfologicznych tworzących ważne korytarze ekologiczne. Zadrzewienie śródłukowe nad rowami melioracyjnymi i naturalnymi ciekami oraz lasy łąkowe, uczestniczą w retencjonowaniu wody i kształtowaniu bilansu wodnego.

Na terenach osiedlowych i w krajobrazie otwartym, szczególną rolę odgrywa zadrzewienie przydrożne [walory krajobrazowe, ekologiczne, wiatrochronne - przeciwerozyjne, osłona akustyczna], zadrzewienie parkowe podworskie przy kościołach parafialnych i cmentarne, zwłaszcza starodrzew [walory krajobrazowe, ekologiczne, historyczne].

Świat zwierzęcy

Świat zwierzęcy jest typowy dla nizinnych obszarów kraju. W lasach żyją jelenie, daniele, sarny i dziki. Z drapieżników występują m.in. lisy, borsuki, jenoty, wydry i wilki. Spośród innych ssaków najczęściej spotykane to: zając, dzik, jeź, ryjówka, kret, bobry, nietoperz.

Najlepiej poznana jest zresztą fauna ptaków, jedyna gromada świata zwierzęcego niemal w całości podlegająca w Polsce ochronie gatunkowej. Gatunki objęte ochroną ścisłą: perkoz dwuczuby, łabędź niemy, gągoł, siewka rzeczna, żuraw, sierpówka, kukułka, dudek, dzięcioły - wszystkie, gołębiarz, krogulec, przepiórka, siniak, turkawka, sowy - wszystkie, lelek, jerzyk, zimorodek. Dodatkowo dla nw. gatunków objętych ochroną ścisłą należy ustalać strefy ochrony ścisłej i częściowej: puchacz, bocian czarny, kania czarna, kania ruda i rybołów.

W ostatnim stuleciu liczebność ptaków gwałtownie spadła, głównie na skutek obniżenia poziomu wód oraz całego zespołu czynników antropogenicznych, m.in. postępu technicznego w rolnictwie oraz użycia pestycydów.

Pozostały świat zwierzęcy występujący na terenie gminy Złotów:

- gady - stwierdzono występowanie żółwia błotnego, jaszczurki zwinki,
- płazy - gatunki chronione: żaba jeziorkowa, żaba wodna, ropucha szara, traszka,
- bezkregowce - świat tych zwierząt jest słabo poznany. Teren gminy poprzecinany jest strumieniami, rzekami i innymi zbiornikami wodnymi, co sprzyja życiu i rozwojowi wielu gatunków owadów. Stwierdzono występowanie pazia królowej, biegacza złocistego. W wodach żyją małże w tym skójką malarzy, występują różne gatunki ślimaków np. winniczek.

Intensywna urbanizacja spowodowała, że na obszarze omawianego terenu egzystują przede wszystkim gatunki pospolite, najlepiej przystosowane do miejscowych warunków życia, głównie drobne ssaki, ptaki, płazy i owady.

Klimat lokalny

Klimat Pojezierza Krajeńskiego należy do strefy klimatu umiarkowanego w obszarze wzajemnego przenikania się wpływów morskich i kontynentalnych. Przejściowość ta uwidacznia się zmiennymi stanami pogody, które zależą od rodzaju napływających mas powietrza.

Na terenie Pojezierza Krajeńskiego obserwuje się najczęściej obecność powietrza polarno – morskiego. Powietrze to pochodzi z nad północnej części Atlantyku.

W zimie powietrze to przynosi ocieplenie i zwiększenie zachmurzenia nieba. Latem powietrze to jest chłodne, powoduje zachmurzenia i opady atmosferyczne. Część powietrza o charakterze polarno – kontynentalnym napływa z nad Europy Wschodniej i Azji. Odznacza się ono małą wilgotnością i zmniejsza zachmurzenie nieba. Obecność tego powietrza obserwuje się głównie w zimie i na wiosnę. Obecność tych dwóch, różnych mas powietrza w zasadniczy sposób oddziałuje na klimat tego makroregionu.

W świetle regionalizacji rolniczo – klimatycznej R. Gumińskiego Ziemia Złotowska leży w dzielnicy IV – pomorskiej.

Dzielnica ta jest najchłodniejszym obszarem w granicach województwa wielkopolskiego.

Liczba dni z mrozem i przymrozkami przekracza 90 dni. Długość sezonu wegetacyjnego średnio 200-250 dni. Roczna suma opadów wynosi ca 556 mm i należy do najniższych w kraju. Szczególnie niekorzystnie kształtują się opady atmosferyczne w okresie wegetacyjnym i wynoszą one 61,0 % liczby dni z pokrywą śnieżną w Złotowie

(średnio przekracza 59 dni). Podobnie jak na większości terytorium kraju, również w rejonie gminy Złotów przeważają wiatry zachodnie.

Potwierdzają to, w znacznym stopniu, dane podstawowych parametrów meteorologicznych stacji meteorologicznej w Chojnicach (najbliżej położonej w stosunku do omawianej gminy), w większości za lata 1979-1989. Średnia roczna temperatura powietrza cechuje się dość dużą zmiennością : od 6,3⁰C (1979 r.) do 10,1⁰C (1989 r.). Średnia roczna temperatura powietrza w ostatnich dwudziestu latach wyniosła 7,5⁰C, średnia najzimniejszego miesiąca (stycznia) -2.0⁰C, a najcieplejszego (lipca) +17.8⁰C.

Niekorzystnym zjawiskiem atmosferycznym jest występowanie wczesnych przymrozków i dużych spadków temperatur w okresie zimy.

1) Opady atmosferyczne

Do ich określenia posłużono się danymi z wielolecia dla posterunków opadowych w Złotowie, Ptuszy, Kiełpinie i Łobżenicy, sąsiadujących bezpośrednio z omawianym obszarem, lub położonych w jego wnętrzu:

średnia roczna suma opadów	598 mm
maksymalna roczna suma opadów	690 mm
minimalna roczna suma opadów	399 mm

udział średniego opadu okresu wegetacyjnego 61,0 %

liczby dni z pokrywą śnieżną w Złotowie:

średnio	59,4 d.
maksymalnie	127,0 d.
minimalnie	7,0 d.

daty pojawienia się i zaniku pokrywy śnieżnej w Złotowie:

średnio	31.12 - 13.03
skrajnie	06.11 - 21.04

średnia liczba dni z burzą w okresie IV - X 13,2 d.

2) kierunki wiatrów w Złotowie:

okres letni - wiatry z kierunków	południowo – zachodnich, zachodnich północno – wschodnich
okres zimowy - wiatry z kierunków	południowo – zachodnich, zachodnich

średniorocznie

południowo – zachodnie, zachodnie

Procentowo ujmując, w skali roku, wiatry wiejące z kierunku południowo-zachodniego występują w 15 % przypadków, wiatry wiejące z kierunku zachodniego występują w 19 % przypadków. Są to wiatry o zdecydowanej przewadze występowania w ciągu roku.

Przedziały prędkości wiatrów:

- wiatry o prędkości > 10 m/s 6,1 %
- wiatry o prędkościach 6,0 – 10,0 m/s 16,9 %
- wiatry o prędkościach 2,0 – 6,0 m/s 34,3 %
- wiatry o prędkościach 0,0 – 2,0 m/s 12,0 %

Warunki mikroklimatyczne i meteorologiczne gminy Złotów określa się jako przeciętne dla Pojezierza: niskie opady, wiatry o zdecydowanych kierunkach i niezbyt wysokich przedziałach prędkości, słabe, krótkotrwałe, niezbyt śnieżne zimy.

Z analizowanych danych wynika, że warunki mikroklimatyczne gminy Złotów są znacznie zróżnicowane w zależności od rzeźby terenu, wyniesienia nad poziom morza, wilgotności podłoża oraz pokrycia terenu. Dlatego też można wydzielić na terenie omawianej gminy kilka głównych typów topoklimatu:

topoklimat zalesionych równin sandrowych, charakteryzujący się mniejszym niż na pozostałych terenach nasileniem wiatrów, mniejszymi amplitudami temperatur, zmniejszoną insolacją w lecie i zwiększoną wilgotnością powietrza,

topoklimat pól na wysoczyznach morenowych o mało zróżnicowanych warunkach klimatu lokalnego, silnie przewietrzanych na skutek braku większych kompleksów zadrzewionych i małego zróżnicowania hipsometrycznego,

topoklimat dolin i rynien rzecznych o płytko zalegającej wodzie gruntowej, z częstymi zjawiskami mgieł i występowaniem inwersyjnych układów temperatury oraz podwyższoną ilością dni z przymrozkami,

topoklimat pagórków moren czołowych o zróżnicowanym nasłonecznieniu w zależności od ekspozycji stoków na kierunek,

topoklimat jednostek osadniczych o zmniejszonych prędkościach wiatrów, nieco wyższej niż na pozostałych terenach temperaturze oraz mniejszych dobowych amplitudach temperatur powietrza.

Specyficzne warunki klimatu lokalnego mają występujące tereny leśne. Lasy charakteryzują się na ogół dobrymi warunkami termiczno-wilgotnościowymi o zmniejszonych wahaniami dobowych, jednak z gorszymi warunkami solarnymi (zacienienie). Są to jednak tereny o wzbogaconym składzie fizyko-chemicznym powietrza w tlen, ozon, olejki eteryczne (fitoncydy) oraz inne substancje śladowe podnoszące komfort bioklimatyczny.

Potencjał zasobów użytkowych

Na terenie gminy prowadzono szereg prac geologicznych [wiercenia zwiadowcze i dokumentujące], mających na celu udokumentowanie złóż kruszywa. Rejony tych prac oznaczone zostały na mapie. Większość tych prac przyniosła niestety wynik negatywny, gdyż stwierdzone wystąpienia kruszywa były zbyt małe [zasoby pozabilansowe] lub reprezentowały kruszywo bardzo niskiej jakości.

Na terenie gminy Złotów istnieje jedenaście udokumentowanych złóż kopalin mineralnych (piasków i żwirów) oraz torfów, kredy jeziornej z gytą. W większości z nich nie prowadzi się obecnie wydobycia, ze względu na: wyczerpanie zasobów, konflikt eksploatacji z otoczeniem, konieczność prowadzenia rekultywacji

W przyszłości możliwa jest eksploatacja złóż:

Złóża torfu „RADAWNICA” zlokalizowane jest około 2 km na wschód od miejscowości Radawnica i około 500 m na północ od osady Kostrzyniec, w bezodpływowym obniżeniu o charakterze wytopiskowym, na łąkach pochodzenia organicznego. Złóże to występuje w formie ośmiu pól o powierzchni od 1,75 do 25 ha. Na powierzchni pięciu pól, jako kopalinę towarzyszącą stwierdzono gytie.

Złóża torfowe „GÓRZNA”, zlokalizowane na południe od wsi Kamień, udokumentowane jest na 11 polach o powierzchni od 1,0 do 38,0 ha. Na siedmiu polach torfom niskim towarzyszy gytia. Zasoby bilansowe występują na 8 polach.

Złóża torfowe „PIECZYN” położone jest na południe od wsi Górzna. Kilka pól tego złoża zajmuje obniżenie wytopiskowe, ułożone południkowo w kierunku jez. Zaleskiego. Na złożu składa się 15 pól o powierzchniach od 1,25 do 53,0 ha, z czego na 8 polach

występują zasoby bilansowe. Torfom niskim i przejściowym, na 8 polach towarzyszy gytia. Pola C i D złoża położone są na terenie rezerwatu przyrody

Złoża torfu „STAWNICA” położone jest na terenie trwałych użytków zielonych, w lokalnej dolinie wypełnionej przez torfy niskie, turzycowe o miąższości około 1,4 m.

Z punktu widzenia ochrony złóż, wszystkie omówione powyżej torfowiska zaliczane są do złóż powszechnych. Według klasyfikacji sozologicznej omawiane złoża uznane zostały za konfliktowe, zaliczane do kategorii „B”, gdyż znajdują się na obszarze użytków zielonych w terenie ochrony zwykłej.

Złoża kruszywa Krzywa Wieś II – położone na terenach leśnych, przewidziane do rekultywacji o kierunku leśnym. Zaktualizowane zasoby kruszyw staną się niedostępne.

Wykaz udokumentowanych złóż kopalin

L.p.	Lokalizacja	Rodzaj kopaliny	Zasoby [tys. Mg]	Kateg. Rozpozn.
1.	Radawnica (A - G)	Torfy	213	C2
2.	Górzna pole (A - L)	Torfy	1.921	C2
3.	Górzna	Piaski	28	C1
4.	Pieczyn pole (A - P)	Torfy	1.399	C2
5.	Krzywa Wieś II	Piaski, żwiry	684	C1*)
6.	Radawnica	Piaski, żwiry	63	C1*)
7.	Stawnica	Torfy	50 tys. m ³	C1*)
8.	Złotów	Piaski	112 tys. m ³	C1*)
9.	Święta	Piaski	80,3	C1*)
10.	Skic	Kreda jeziorna, Torfy	410 118 tys. m ³	C1*)
11.	Skic-Kujan	Kreda jeziorna, Torfy	2.894 830	C1*)

Z wymienionych złóż kopalin do eksploatowanych można zaliczyć złożę kruszywa „Święta”.

Na podstawie rozpoznania geologicznego opartego na analizie materiałów archiwalnych, pracach poszukiwawczych i inwentaryzacyjnych Państwowy Instytut Geologiczny stwierdził, że w rejonie Złotowa, w tym również na terenie gminy Złotów brak jest perspektyw występowania kopalin pospolitych w utworach czwartorzędowych, za wyjątkiem surowców organicznych. Rozpoznanie występowania surowców organicznych, głównie torfu należy traktować jako orientacyjne, stanowiące bazę wyjściową do badań szczegółowych.

Dla złóż udokumentowanych wstępnie [brak właściwej dokumentacji geologicznej], z określeniem zasobów bilansowych i pozabilansowych kopaliny oraz jej podstawowych parametrów ilościowych i jakościowych [powierzchnia złoża, miąższość, nadkład, stopień rozkładu i popielności konieczne jest uzyskanie stosownej koncesji zgodnie z wymogami Prawa geologicznego i górniczego.

Na podstawie posiadanych pobieżnych informacji większość wystąpień torfowisk należy zdyskwalifikować z potencjalnej bazy zasobowej z powodu wyraźnych konfliktów rolniczo-gospodarczych, hydrologicznych, leśnych bądź ze względu na położenie w obszarach chronionego krajobrazu lub w pobliżu chronionych osobliwości przyrodniczych.

W trakcie wizji terenowej stwierdzono występowanie kilku wyrobisk o okresowej lub czynnej eksploatacji, które znajdują się poza rejestrem Urzędu Gminy, a eksploatacja prowadzona jest bez określonych prawem dokumentów i zezwoleń. W związku z tym należy „zalegalizować” te wyrobiska wydając stosowne koncesje zgodnie z wymogami Prawa geologicznego i górniczego. Są to:

- w rejonie Skica, po prawej stronie drogi do Rudnej na wysokości cmentarza zabytkowego, wyrobisko piasku i żwiru. Eksploatacja zamknięta, teren nieuporządkowany;
- poza tym, niewielkie wyrobiska piaskowni, w zasadzie już wyeksploatowane [lecz nie zrehabilitowane], stwierdzono w obrębie wsi Dzierżążenka, Krzywa Wieś, Rudna;

Najważniejszym zasobem przyrodniczym użytkowym gminy są zasoby przyrody żywej.

Użytkowanie gruntów

Lp.	Formy użytkowania	Areał [ha]	Udział procentowy
1	2.	3	4
	Powierzchnia ogólna gminy	29 250 ^(*)	100,0%
	w tym:		
1.	ki rolne razem	19 080	65,2%
	w tym:		
	grunty orne	16 328	55,8%
	sady	82	0,3%
	łąki	1 810	6,2%
	pastwiska	860	2,9%
2.	i grunty leśne	6 900	23,6%
3.	ty zadrzewione	118	0,4%
4.	y powierzchniowe	645	2,2%
	w tym:		
	- wody stojące	33	0,1%
	- wody przepływowe	457	1,6%
	- rowy	155	0,5%
5.	ny zabudowane	1 083	3,7%
6.	ny zieleni	46	0,2%
7.	ny komunikacyjne	651	2,2%
8.	ny pozostałe	727	2,5%

(*) wg ewidencji gruntów 2002 r. Starostwa Powiatowego w Złotowie

Wartość rolniczej przestrzeni produkcyjnej jest zróżnicowana głównie ze względu na żyzność gleb. W strukturze użytkowania gruntów gminy Złotów cechą charakterystyczną jest duży udział użytków rolnych ok. 65%, w tym głównie gruntów ornych, a także dość średni wskaźnik lesistości (ponad 24%) oraz wód powierzchniowych (nieco ponad 2%). Wynikał stąd dotychczasowy, wybitnie rolniczy charakter gminy.

O dość niskim wskaźniku decydują gleby w swym przestrzennym układzie – albo dobre albo bardzo słabe

W gminie Złotów przeważają gleby klasy IV a i b, które stanowią ponad 54% udziału w ogólnej strukturze bonitacyjnej gleb. Łącznie z dobrymi glebami klasy III a i b stanowią prawie 59% ogólnej powierzchni gruntów ornych.

Plan Rozwoju Lokalnego Gminy Złotów 2006-2013

Szczegółowa bonitacja gruntów ornych wg. JUNG przedstawia się następująco:

Lp.	Klasa bonitacyjna	Areał [ha]	Udział procentowy
1		2	3
1.	III a	166	1,0%
2.	III b	418	2,6%
3.	IV a	4 279	26,4%
4.	IV b	4 621	28,5%
5.	V	4 795	29,6%
6.	VI	1 776	11,0%
7.	VI Rz	158	0,9%
Ogółem		16 213	100,0%

Gleby o niskiej wydajności rolniczej klas V, VI i VI Rz stanowią ponad 41% ogólnej powierzchni gruntów ornych. Jakość bonitacyjna użytków zielonych kształtuje się podobnie, jednak udziały wyższych klas III i IV są już mniej korzystne, o czym informuje poniższe zestawienie.

Użytki zielone – łąki i pastwiska:

Lp.	Klasa bonitacyjna	Areał [ha]	Udział procentowy
1	2.	3	4
1.	III	206	5,7%
2.	IV	1 780	49,5%
3.	V	1 317	36,6%
4.	VI	281	7,8%
5.	VIz	14	0,4%
Ogółem		3 598	100,0%

Dobre łąki i pastwiska klas III i IV stanowią ok. 55% ogólnej powierzchni użytków zielonych.

Podsumowując warunki glebowe gminy Złotów dla potrzeb upraw polno-ogrodniczych należy je uznać za mało korzystne. Ogólny wskaźnik waloryzacji rolniczej przestrzeni produkcyjnej wg IUNIG-u w Puławach, uwzględniający podstawowe czynniki środowiska przyrodniczego takie jak: gleby, rzeźbę terenu, warunki wodne i agroklimat

wynosi dla gminy 60,1 punkty, przy ogólnym wskaźniku dla byłego woj. poznańskiego wynoszącym 67,6 punktów i średniej krajowej 66,6 punktów.

Lasy przestrzenne zajmują obszar około 24% powierzchni ogólnej gminy.

W składzie gatunkowym drzewostanu dominującą rolę zajmuje sosna zwyczajna, na żyzniejszych glebach występują również: buk, dąb, olsza, brzoza i świerk. Dość ubogi podszyt stanowią: jałowiec, jarzębina i podrosty traw. Runo leśne wyróżnia się bogactwem borówki czernicy, malin i grzybów, wśród których najpowszechniej występują: podgrzybek brunatny, podgrzybek zajączek, maślak i kozak. Z roślin wykorzystywanych w lecznictwie licznie występuje kruszyna pospolita, a lokalnie konwalia majowa i kalina koralowa. Lasy są bogate w zwierzęta łowne, najliczniej występują sarny, jelenie i dziki.

Gospodarka leśna w lasach państwowych prowadzona jest na podstawie zatwierdzonych planów urządzenia lasu dla poszczególnych nadleśnictw. W lasach prywatnych gospodarka prowadzona jest zgodnie z uproszczonymi planami urządzenia lasu dla poszczególnych wsi.

Znaczenie dla rybactwa śródlądowego posiadają jeziora – szczególnie większe Sławianowskie (Wielkie), Zaleskie, Ostrowite.

Do wędkowania przydatne są wszystkie pozostałe jeziora oraz rzeka Gwda, Głomia, Łobzonka, Kocunia. W wodach rzek i jezior żyje wiele gatunków ryb m.in. tołpyga, amur (j. Zaleskie), leszcz, okoń, lin, węgorz, szczupak, płoć, sandacz.